Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1340 — ՈՒՐԲԱԹ 11 ՅՈՒԼԻՍ 1903 — 24 ՅՈՒԼԻՍ 1903 ՆՈՐ Տ.

ԶՕ ՓԱՐԱ
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ,
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԶՕ ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. چوپانی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՆՕ ՁԻ ՏՐՈՒԹԻՒՆ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԵՒ Է ՅՐԱՊԱՐԱԿԻՉԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼԻՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՎԱՃԱՌԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՎԱՃԱՌԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10 ԻՆ 20 ԻՆ ԵՒ 30 ԻՆ

ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի յանուագմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՄԱՐԴԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՒԱՒՈՑՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՑԱՆ

ԵՒՐՈՊԱ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԴԷՄ

ՆԱՀԱՊԱՏ ԼՈՒՐԻՑ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

2.

Մ. Նահանգներու տարածութիւնը ամբողջ Եւրոպայի տարածութեան երեք քառորդն է, բայց ամերիկեան նահանգները միայն քաղաքական և դիւանագիտական տեսակէտով իրարու միացած են, իսկ իւրաքանչիւրին ներքին վարչութիւնները իրարմէ այնչափ անկախ և տարբեր են, որուն նմանը կըրնայ տեսնուիլ եւրոպական երկիրներու մէջ. ալ, որոնք այնչափ տարբեր են իրարմէ:

Մինչ որ այդ նահանգները եւրոպական զատ զատ կառավարութեանց չափ ընդարձակութիւն ունին:

Սակայն երբեմն եւրոպականն ալ անցնող այդ վարչական տարբերութիւնը չէ կրցած արգելք ըլլալ որ իւրաքանչիւրը միայն քաղաքական և դիւանագիտական տեսակէտով իրարու միացած են, իսկ իւրաքանչիւրին ներքին վարչութիւնները իրարմէ այնչափ անկախ և տարբեր են, որուն նմանը կըրնայ տեսնուիլ եւրոպական երկիրներու մէջ. ալ, որոնք այնչափ տարբեր են իրարմէ:

Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն զէմ եւրոպայի Մ. Նահանգներու անհրաժեշտ պէտքը հոս երեւան կ'ելլէ. բայց ո՛չ թէ եւրոպական անջատ տէրութեանց մէկուէ ձուլուելուն պէս բան մը, զոր միաբէ անցնելն իսկ միմիայն դիւրութիւն է, այլ առեւտրական միութիւն մը միայն, որուն առաջին և վերջին պայմանը մի՛ միայն զէնքնկեցութիւնը կրնայ ըլլալ:

Սրբ անգլիական և ֆրանս. ազգերու պետերուն փոխադարձ այցելութեանց վրայ խօսած ատեն, կ'ըսինք թէ առանց երջանիկ հեռեւութիւնները մանաւոր չպիտի ըլլան այլ ընդհանուր, միայն անոր համար էր որ, ամերիկեան մրցումին դէմ եւրոպական միութեան մը առաջնորդը կրնայ ըլլալ այն. միութիւն մը որ մանաւոյապէս Եւրոպացի անտեսագէտը երջանկացնելէ զատ, անշուշտ ընդհանրապէս ամբողջ տիեզերքի խաղաղասէրներն ալ պիտի երջանկացնէ:

Բաղձանքներ կան որոնք արդէն իսկ իրագործելի չեն. բաղձանքներ ալ կան որոնք միայն քանիին անկնկալ չնորհիւը կրնան իրականանալ. բայց բաղձանքներ ալ կան որոնց իրականացումը առյզ ըլլալով կրնան յապաղիլ անոնք, բայց ուշ կամ կանուխ իրականանալէ չեն կրնար ղրկուիլ: Այս վերջինին կարգը մտած կ'երեւի Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն դէմ եւրոպական Մ. Նահանգներու կազմութիւնը՝ միութիւն մը, որ իրաց բնական բերումովը անպատճառ իր առեւէն պիտի բերէ նաեւ այն քաղաքական միութիւնն ալ որ բոլոր խաղաղասէրներուն էն մեծ բաղձանքը եղած է:

Բայց չղթայաբար իրարու կապուած իրողութիւններ կան, որոնք մէկ մէկու բնական հետեւութիւններն ըլլալով, առանց մէկուն՝ միւսներուն հաստատ գոյութիւնն ալ կարելի չի կրնար ըլլալ:

Ա. Առանց եւրոպական առեւտր. Մ. Նահանգի, ապագային մէջ անկարելի է Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն դէմ յաջողութեամբ մրցիլ:

Բ. Առանց զէնքնկեցութեան, անկարելի է առեւտրական այդ եւրոպական Մ. Նահանգներուն կազմութիւնն և փորձն իսկ:

Գ. Առանց իրաւարար առեանի մը հաստատութեան, անկարելի է զէնքնկեցութիւնը, եթէ լոկ բաղձանքով խաբուիլ չուզուիր:

Դ. Առանց Ֆրանսայի համամտութեան և մասնակցութեան, անկարելի է թէ՛ իրաւարարութիւնը և թէ զէնքնկեցութիւնը իրականին մէջ:

Ե. Առանց Ֆրանսական և անգլիական համաձայնութեան մըն ալ, բոլորովին անկարելի է այդպիսի իրաւարար առեան մը, և անոր բնական հետեւանքն ըլլալիք զէնքնկեցութիւն մըն ալ:

Անգիտակցաբար ընդդ. ղարգացման և բարօրութեան թշնամին եղող այն եւրոպական ժողովուրդին անհանդարտ մասը, որ օրինաւոր միջոցներու չի վստահիր իր երջանկութիւնը, այլ ապօրինի միջոցներու մէկ'երազէ գանել զայն և այս կերպով պարբերական աղէտներու պատճառ կ'ելլայ ըլլալ, կա՛մ տճաճութեամբ կը դիտէ վերջերս տեղի ունեցող Անգլօ-Ֆրանսական մերձեցումը, և կամ անոր հետեւութենէն՝ իր բաղձանքին համեմատ, նպաստակիր հակառակ մեկնութիւն մը կուտայ:

Ֆրանսայի, ուրիշ ո և է տէրութեան մը հետ սա ու նա կերպով միանալը, Անգլիոյ հետ միանալէ բոլորովին տարբեր բան է. այնչափ տարբեր, որ առաջինը՝ միշտ պատերազմի կատածելի գոյը կրնայ ունենալ. իսկ երկրորդը ընդհակառակն խաղաղութեան երեակայելի էն մեծ ապահովութիւնն է. և երբ նկատի առնուի որ ամբողջ եւրոպայի առեւտրական միութիւնը, այսինքն Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն դէմ եւրոպական Մ. Նահանգ մը, իրաւարար առեանը, զէնքնկեցութիւնը, ընդդ. բարգաւաճումը, տուրքերու թեթեւնալը, և վերջապէս անտանելիին ալ վերնաւորականին վրայ տանելիք յաղթանակը, սոսկ Անգլօ-Ֆրանսական անկեղծ միութենէ մը կախում ունին, խաղաղասիրական աշխարհը իրաւունք ունի ամենամեծ ուրախութիւն զգալու:

Այդ միութիւնը չատոնց բաղձացուած էր, և եթէ իրականութիւնը դիտենք, կրնանք յատկօրէն տեսնել որ դժգոհներուն զգացած դժգոհութեան պատճառը, մի միայն այդպիսի միութեան մը յապաղումը և նոյն իսկ արգելուիլն էր:

Բայց հիմայ, չնորհիւ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոնի, որ կատարեալ ճարտարութեամբ կրցաւ Անգլօ-Ֆրանսական միութեան առաջնորդող պետական փոխադարձ այցելութեանց ճամբան չունել, և չնորհիւ այն բախտաւորութեան որ այժմ ամէնուն համակրելի եղող Պ. Տէլքասէ մը կը գտնուի Ֆրանսայի արտաքին գործերու վարչութեան գլուխը՝ ճիշդ այնպիսի ատեն մը որ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի վրայ խօսուելու է. և Պ. Լուպէի սէս խաղաղասէր անձեր կ'իշխեն, այս կերպով իրականութեան հասած կ'ըլլայ երկար ժամանակէ ի վեր բաղձացուած այն Անգլօ-Ֆրանսական միութիւնը որ Մանչի երկու կողմը գտնուղ այդ երկու հզոր և քաղաքակիրթ ազգերու լրջամիտ մասերուն պաշտպանի կանգնած էր, և որ անհրաժեշտ գրգռած էր, Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն սպառնալից առեւտրական զարգացման մրցումին հետեւանքով:

ԼԻՈՆՔԷ

ՀԱՅ ՀԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

ԲՈՒՐԻԶ, 16 Յլս.

Նորութիւն մըն էր ինձի համար ֆրանսական թերթի մը մէջ Հայ բժիշկի մը սատրագրութեամբ Հայ բժիշկներու կենսագրութիւնը կարդալ:

«Լա Ֆրանս Մէտիքալ»ի յունիսի վերջին թիւին մէջ էր, որ շատ մեծ հետաքրքրութեամբ կարդացի Տքդ. Վահրամ Թորգոմեանի յօդուածը, զոր ներկայացուցած է արդէն Հռոմի պատմական գիտութեանց Համաժողովին:

Նիւթը. գիտէք, Հայ հին բժիշկներու կենսագրութիւնը: Բայց ինչպէս Տքդ. Թորգոմեանի պէս զբաղեալ բժիշկ մը, որ ո՛չ միայն իր հիւանդները ունի, այլ Ուսումն. Նորհուրդը, ինչպէս ատեն կ'ունենայ պրպտելու ժամանակին աւերակներուն տակ գրեթէ անհետացած դէմքերու կենսագրութիւնը: Ան իր գաղտնիքն է, գիտունի և բանասէրի գաղտնիք:

Ան գիտեմ միայն թէ շատ մեծ ծառայութիւն մը կ'ընէ մեր դասին, ցոյց տալով նախ մեզի, Հայ բժիշկներուս, թէ մեր նախորդները ունեցած են ճշմարիտ վիտունիներ, արժէքաւոր բժիշկներ, հմուտ ու աչխատող վարպետներ, որոնք Արեւելքի մէջ մոգուցած են գիտութիւնը, հիւանդներուն կատարքը մարդ ընելու արհեստը (auscultation) և ուրիշ գիտական յառաջդիմութիւններ որոնցմէ օգտուած են հաղարաւոր հիւանդներ:

Այս կենսագրութիւնները ցոյց կուտան մեզի թէ մեր նախնիք աւելի աչխատասէր էին ու, ինչո՞ւ չըսեմ, աւելի գիտուն՝ իրենց ժամանակին բաղդատմամբ:

Արեւմտեան բնակիչները ընդհանրապէս ծոյլ ու մեզ կը նկատեն Արեւելքի զաւկները: Տքդ. Թորգոմեան՝ ներկայացնելով եւրոպական բժշկական աչխարհին Հայ գիտուն բժիշկներու կենսագրական չարքը, հակառակը կ'ապացուցանէ: Իր չորքին մէջ, իր գիտութեան սահմանին մէջ, հին ժամանակները ապրող, աչխատող ու գործող բժիշկները պատմութեան մէջ անցընելով, կ'իմացնէ Արեւմտեան ժողովուրդներուն, խորհողներուն թէ Հայերը, տաբիներ առաջ, հակառակ նիւթական դժուարութեանց, կրցած են իտալիա երթալ, բարիզ անցնիլ, աչխատիլ, ուսանիլ, գիտութեան բարձրերը հասնիլ, ու իրենց ծննդավայրը վերադառնալով չարունակել իրենց գործը, մարդու, գիտութեան ու բժիշկի գործը:

Հայ ճարտարապետները թող նոյնպէսներն ու պատմեն մեզի կեանքը այն վարպետներուն, այն մեծ արհեստաւորներուն, որոնք Վոսփորի ափերուն վրայ հրաչալի Պալատներ բարձրացուցած են:

Տքդ. Թորգոմեան, ճշմարիտ գիտունի մը համբերութեամբ հաւաքած է տեղեկութիւններ, ու Շնորհեան ընտանիքին երեք բժիշկներուն կենսագրութիւնը գրած է չատ սահուն ու ոգորկի ֆրանսերէնով մը: Տքդ. Անանեան, Ռեշիան Տէր Պետրոսեան, Տաւուտեան, Սինապեան, Վիչէնեան (Սէրվիչէն) եւ ուրիշ բժիշկներու կենսագրութիւնները քանասէրի մտահոգութեամբ կարգադրած ու չարադրած է:

Կարդալով այդ տողերը, ուրախութիւնը ունեցայ տեսնելու թէ անոնցմէ չատեր եւրոպական համբաւ ալ վայելած են, ու արտադրած գիտական գործեր: Այսօր մեր մէջ կան մէկ քանիներ, որոնք ֆրանսերէն յօդուած մը կամ աչխատութիւն մը գրած ըլլալնուն համար ինքզինքին դարձա ամէնէն մեծ գիտունը կը կարծեն. մո՛ղ կարդան Տքդ. Թորգոմեանի կենսագրութիւնները. պիտի տեսնեն թէ քանիներ ու քանի՛ տասրիներ առաջ արդէն գիւտերն աչխատիլ ու գիտական գործեր արտադրել:

Մէկ գիտողութիւն մը միայն, որ դիտողութիւն մը ըլլալէ աւելի փափաք մըն է: Տքդ. Թորգոմեան կը յիչէ նաեւ ուրիշ չատ մը գործեր, որոնք ապուած են կա՛մ Գալաղ բժշկական թերթերու մէջ (Gazette Médicale d'Orient) և կամ առանձին հատորով: Այդ գործերուն վրայ տեղեկութիւններ կը պակսին: Մ՛րգան գոհ պիտի ըլլայի, եթէ անոնց մէ հատաքածոներ հրատարակուէին «La France Médicale»ի մէջ: Այն ատեն ո՛չ միայն գաղափար մը պիտի ունենանք Հայ հին բժիշկներուն գոյութեան վրայ, այլ անոնց մատչողական յարձրութեան ու արտադրութեանց հարատութեան վրայ կատարեալ տեղեկութիւններ: Տքդ. Թորգոմեանի արժանի գործ մըն է ատ, ու կը յուսամ թէ արդէն պատրաստած է ու մօտերս պիտի տայ հրատարակութեան:

ՏՔԴ. Պ. Բ.

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տէր խմբագիր,

Ակամայ իմ անունս խառնուած տեսնելով խնդրոյ մը ուր առ յաւէտ չէզոք մնալ կ'ուզէի, կը խնդրեմ որ հետեւեալ երկտողին տեղ մը չնորհէք ձեր պատուական օրաթերթին մէջ:

«Սուրհանդակ»ի 1332 թիւին մէջ Պ. Յակիմ Լեւոնեան իր անձնական պաշտպանողականին մէջ զիս ցոյց կուտար իբր թէ Փիրղալէմեանի իր ձեռքը գտնուած անգաւական հաւաքածոները նոտարք Հայոցով քննադատել:

1902ի Հիւսիսդանոցի Օրացոյցին քննադատականը գրած ատենս, կը յիչեմ թէ հարեւանցի կերպով Ագթամարի կաթողիկոսական ցանկը քննելով դրեթէ մեծ մասամբ սրբագրելի գտած էի, օգտուելով Նոտարք Հայոցի մէջ հաւաքուած վաւերական յիչատակարաններէ: Բայց ասով երբեք չեմ կարծեր որ Փիրղալէմեանը քննադատած ըլլամ, քանի որ Փիրղալէմեան առաջին անգամ ինքը աւերթ ունէր օգտուելու իր գիրքէն, եւ չէ կարելի որ օգտուած չըլլայ և Յակիկ Լեւոնեան անոր մէկ ուրիշ աչխատասիրութենէն քաղածները Նոտարքով սրբագրելու պէտք ունեցած ըլլայ, ինչպէս կը խոստովանի ինքը:

Ասիկա հակասութիւն մըն է, որուն մէջ ես մտած ունենալ չեմ ուզեր:

ԱՐՇԱԿ Ա. ԱԼՊՕՑԱՃԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ՋՈՒՐԸ

2.

Դաւաթ մը ջուր խմցնողը պիտի վարձատրուի:
Մարկոս. Թ. 40

Պատմութիւնը մեզի կը սովրեցնէ թէ պատերազմներու ատեն, իրենց ծարաւը յագեցնելու համար դիւանագիտներուն գործածած ձիւնը, զանոնք աւելի եւ չատ մեծցնելու և սատկեցնելու պատճառ եղած է: Այս առթիւ ո՛չ միայն զինուորները, այլ և ձիերն ալ ջարդուած են:

Սառուցեալ ջուրը՝ ստամոքսին ու աղիքներուն տագնապութիւնը օրինաւոր բնախօսական պայմաններէ աւելի սպառնալով մարմինը կը մահ ու կը հիւանդացնայ:

Խմելու ջուրը հոտ ունենալու չէ:

Ջուրը, լճակներու ջուրի նման՝ աճիւն, կազային ջուրերու պէս՝ կծու, հանքային ջուրերու նման՝ աղի, անձրեւի, հորուած, քիչ հանքային տարրեր պարունակող ջուրերուն պէս՝ թեթեւցնող ըլլալու չէ: Ջուրը՝ եռալէ ետեւ պղտորելու չէ: Ջուրը՝ կանխակէներուն ու միջատներու կարծրացնելու եփելէ է: Ջուրը՝ օձառը հալեցնելու է, առանց փսոր յօրինելու:

Այս զանազան յատկութիւնները, ջրի մը չափազանց հանքային նիւթեր չպարունակելը կը հաստատեն. բայց այն ջուրը, որ քիչ հանքային նիւթեր կը պարունակէ կամ ընաւ չի պարունակեր, միեւնոյն յատկութիւնները ունի, և սակայն ըմպելի չէ թեթեցնող կամ անհամ ըլլալուն համար:

Խմելիք ջուրը՝ օսկրատիին յօրինման և պահպանման համար զանազան աղեր ունենալու պէտքը անհրաժեշտ է:

Եթէ այս աղերուն չափը ամէն մէկ լիտրի վրայ 0,50ն անցնի, ջուրը կ'ըլլայ լեղի, ծանր, գժուարամարս, և կանոնաւորութեան ալ չեմիր: Զափազանց ածխածնատ կիր պարունակող ջուրերը, կրային և նոյնպէս ծծմբածնատ կիր պարունակողներն ալ «սեղմնատուր» ջուրեր կը կոչուին:

Խմելիք ջուրերուն գլխաւոր պէտք ըլլալու է կրային ածխածնատը: Մինդամութեան մէջ մեծ է իր դերն ու կարեւորութիւնը:

Ինչպէս ըսած է Տիւբասքիէ՝

Արդարեւ նախախնամական նախատեսութեամբ մըն է որ ամէն չուրերու մէջ կրային ածխածնատ աղը կը գտնուի:

Պուասինկոլի փորձերով հաստատուած է թէ անասունին ձագը, իր ոսկորներուն յօրինման պէտք եղած կրային ածխածնատին մեծ մասը խած ջուրէն կը քաղէ: 3 ամսուան մէջ 350 կրամ կրային ածխածնատ կը ներածէ:

Ախտաբաններն ալ հաստատած են թէ հանքային տարրեր չպարունակող ջուրերը խպիպ (պալանոցի առջև ուռ) կոչուած հիւանդութիւնը կը ծնին:

Արդարև, այս հիւանդութիւնն աւելի կամ միայն այն քաղաքներուն մէջ տեղային է, որոնց բնակիչները ձիւնի ջուր խմելու սովորած են:

Դեւերու, լճակներու, կամ քիչ հանքային աղ պարունակող ջուրերն ալ միեւնոյն անպատեհութիւններն ու վտանգները ունին: Մանրիք ջուրերը զարծարաւաւոր նիւթերէ ալ զերծ ըլլալու են: Ջուրին մէջ առկայ գտնուած բուսական կամ անասնային նիւթերու սարբաղադրութիւնը ջուրը կը փտեցնէ:

Ջուրը կրնայ պարունակել նաեւ վարակիչ հիւանդութիւններու սերմերը (մանրէ): Իրաւ է որ բազմաթիւ օրինակներով հաստատուած է թէ վարակիչ հիւանդութիւններուն պատճառը վարակուած ջրին գործածութեան մէջ կը գտնուի. բայց մեր օրերուն ամէն տեղ մանրէներ տեսնելու եւ գտնելու այս մանաւոր գաղափարին ընդունակութիւնը՝ սարօրինակ չափազանցուած է: Ամէն ժամանակ ընդունուած է թէ հորերու մօտ գէշ կրպակուած ականն կամ ազբիւր գտնուիլը մեծ վտանգ է:

Քաղաքներու մէջէն անցնող գետերու ջուրը, անոնց մէջ վազած եւ նետուած աղտեղութիւններով վարակուած է: Կարելի՛ է, որ «մանրէաբանութեան» անունն անգամ չէր լսած, քաղաքներու մէջէն անցնող գետերէն քրնուած ձուկերուն ուտելիք արգիլած էր: Արդարեւ, մանրէաբանութիւնը, որ գեռ նոր սկսած գիտութիւն մըն է, որչափ մարդու մահուան պատճառ եղած է և պիտի ըլլայ, յառաջ բերած վախովը:

Իբրև հետեւանք կարգ մը քննիչներու ազդարարութեան եւ տեղեկագրին, իրենց հետազօտութեան ենթարկուած չատ հորերու և աղբիւրներու ջուրերուն մէջ ժանտատենդի մանրէներ գըտնուիլը կը պնդուէր: Բայց ճշմարտութիւն եւ խոհեմութիւն է, այն ատեն հոր կամ աղբիւր մը դատապարտել, երբ հաստատ իրողութիւններով հաստատուի ջուրին վարակուած ըլլալը:

Մանրէաբանական գիտութեան այժմեան վիճակին մէջ անկարելի է գտնել ժանտատենդին մանրէն այն պայմաններուն մէջ, ուր կը գտնուի միշտ վարակեալ ջուրերուն մէջ: Կէս-փէտի փորձերով հաստատուած է որ ժանտատենդի (էպերթի մանրէ կոչուածը) մանրէն գանելը չատ դժուար է վարակեալ ջուրի մէջ:

Եւ հետեւաբար ինչ արժէք կ'ուտենան այն ամէն վկայականները որոնցմով կը յայտարարուի թէ ջրին մէջ էպերթի մանրէ կը գտնուին: Ինչ նշաններով ճանչցուած են, ինչպէս գտնուածն են:

Եթէ էպերթի մանրէն էպերթի մանրէին հետ չփոթած են, մո՛ղ խոստովանին առանց կարմրելու, պատճառաբանելով թէ իրենց փորձերը կատարելու միջոցին, այս երկու տեսակ մանրէներուն զանազանող տարբերութիւնը դեռ ճանչցուած չէր:

Կամ թէ, ժանտատենդի մանրէն եբրեան հանելու մասնաւոր մեթոտներ եթէ ունին, մեղ հրատարակեն զանոնք.

պաղ ջուրերն նախապատիւ կը համարին։ Ոմանք ալ հակառակը կը մնդեն, և ընդհանրապէս, գետի կամ լիճի բոլոր ջուրերէն աւելի նախապատիւ կը համարին ակի ջուրերը, սա նկատողութեամբ, թէ առաջինները քիչ շատ վարակուած կրնան ըլլալ։

ՏՔԹ. Մ. Բ. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՊԻՆ ՄԱՀԸ

տեղի ունեցաւ երկուշաբթի իրիկուն՝ ժամը 11ը քառորդ անցած սկսաւ բուն հոգեվարքը։ Կարդինալներէն զատ, մահամերձին սենեակը կը գտնուէին դեսպանական մարմին անդամները և ուրիշ պաշտօնատարներ։ Պապը մեծ ճիգով ամէնուն ալ վերջին օրհնութիւնը տալէ ետքը, խորունկ թմրութեան մը մէջ ինկաւ։ Ժամը 3.40ին Տոքթ. Լաբոնի լալով յայտարարեց թէ մահը մօտ է։ Կարդինալ Վանութելլի, Մեծ ապաշխարահայրը, ծունկի եկաւ Լէոն ԺԳ.ի սնարին քով, և հանդուցեալներու աղօթքը արտասանել սկսաւ։ Պապին դէմքը պատի գոյն առած և ննջառութիւնը դադրած էր։

Ժամը 4.4ին Տոքթ. Լաբոնի Լէոն ԺԳ.ի սիրտը ուշադրութեամբ քննելէ վերջը, ծանոյց թէ Պապը մեռած է։ Ասոր վրայ ապաշխարահայրը կարճ աղօթք մը ըսաւ։ Մահուընէն անմիջապէս վերջը, Տոքթ. Լաբոնի փակեց Պապին կոպերը և ձեռքերը խաչաձեւեց կուրծքին վրայ։ Ցետոյ կարդինալները, Պապին ազգականները եւ միւս ներկաները անցան հանգուցեալին առջեւէն եւ համբուրեցին ձեռքը։ Ամէնքն ալ խորապէս յուզուած էին։ Կարդինալ Օրէլլիա անմիջապէս ձեռք առաւ Վատիկանի վարչութիւնը։ Ժամը չորս ու կէսին կարդինալ Օրէլլիա՝ իրբեւ սուգի նշան մանիշակագոյն վերարկու մը հագած, մասնաւոր առաջնորդութեամբ պահակախումբին եւ ընկերակցութեամբ Ազնուականներու պահակախումբին եւ կարդինալներու, մահասենեակը մտաւ, Պապին մահը հաստատելու համար։ Վատիկանի երեւելիները եւ արարողապետները նախասենեակը հաւաքուած էին, զինքը ողջունելու համար։

Կարդինալ Օրէլլիա Պապին յարկաբաժինը մտաւ եւ հանգուցեալին սենեակին դուռը ուղղուեցաւ։

Դուռը գոց էր։ Խոր լռութեան մէջ, կարդինալ Օրէլլիա երեք անգամ զարկաւ դուռն եւ Պապին անունը արտասանեց բարձրաձայն։ Դուռը բացուեցաւ, եւ Տեղապահ Օրէլլիա իր հետեւորդներով ներս մտաւ եւ գնաց անկողնին քով, որուն վրայ կը հանգչէր Լէոն ԺԳ. Պապը։

ԱՐԾԱԹԷ ՄՈՒՐՃՈՎ

երեք անգամ թեթեւ կերպով զարկաւ Պապին ճակտին, բարձրաձայն իր մկրտութեան անունովը կանչելով զայն։ Բոլոր ներկաները ծնրադրած էին։ Պապին դէմքը մեղրամոմի գոյն առած էր, բայց դիմագիծները չէին փոխուած։ Կարդինալ Օրէլլիա յետոյ ներկաներուն պաշտօնապէս ծանոյց Լէոն ԺԳ.ի մահը եւ յետոյ սենեկէն մեկնեցաւ եկեղեցականներուն ընկերակցութեամբ։

Պապին մահը պաշտօնապէս հաստատելէ վերջը, կարդինալ Օրէլլիաի, պապական նոտարի մը, արարողապետներու և Տքդ. Լաբոնիի ներկայութեանը ճերմակ պատմուճան հագցուեցաւ հանգուցեալին, ճերմակ հողաթափներ դրուեցան ոտքը և մարմինը կարմիր տամասքոյ դագաղակերպ անկողնի մը վրայ դրուեցաւ։ Ձեռքերը, կուրծքին վրայ խաչաձեւուած, խաչելութիւնը բռնած էին։ Ութ բեռնակիրներ մարմինը վերցուցին, և ջահակիրներու, պահակախումբին, ազնուական պահնորդներու, արարողապետներու հետեւորդութեամբ Պապական յարկաբաժինէն ուրիշ սենեակ մը փոխադրեցին։ Չորս վառուած աշտանակներ դրուեցան անկողնին չորս անկիւնները։ Երկու ազնուական պահնորդներ, սուրերնին վար կախած կը պահպանէին։ Բոլոր պատուհանները գոցուեցան եւ վարագոյրները վար առնուեցան։ Վատիկանի սովորութեան համաձայն, բնաւ ծաղկեպսակ պէտք չէ տարուի այն սենեակը ուր դրուած է Պապին մարմինը։ Սենեակին դրան առջեւ պահնորդներ պահակութիւն կ'ընէին։

Պապական յարկաբաժնին մուտքի դուռները գոցուեցան և կնքուեցան փոխ-տեղապահին և նոտարի մը աչքին առջեւ։ Առաջին օրը միայն կարդինալները, դեսպանական մարմին անդամները և Հռոմի ազնուականները եւ արտօնագիր ունեցող քանի մը անձնաւորութիւններ կրնային տեսնել Պապին մարմինը։

Կէս օրէն վերջը ժամը 5ին պապական տեղապահը հետեւեալ մահագիրը հրատարակեց.—

«1903 Յուլիս 20ի կէս օրէն վերջը, ժամը 4ին, Հռոմի Ս. Եկեղեցիին Քամերլէնկոն, ընկերակցութեամբ պապական Սենեկին կրօնաւորներու ժողովին, սենեկապետի ներկայացուցչին, Առաքելական Պատ. Սենեկին դատաւորին, ընդհ. դատախազին, երկու դիւանապետներուն և երկու քարտուղարներուն Ն. Սրբազնութեան մասնաւոր յարկաբաժինը գնաց, եւ այդ երկու յարկաբաժնին սրահներէն մէկուն մէջ տեսաւ անոր մարմինը։ Քամերլէնկոն հաստատուած աղօթքները ըսաւ անոր հոգւոյն հանգստութեան համար եւ հրաւիրեց կարդինալ Պիւլէթին՝ իրեն յանձնել Ձկնորսի մատանին, որպէսզի վաղը ցուցուի կարդինալներու ժողովին։ Քամերլէնկօն ըստ պաշտաճի հաստատած է Ձկնորսի Մատանիին ընդունելութիւնը»։

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐԸ

Կիրակի օրը Պապին վիճակը անչափ ծանրացած էր որ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէր։ Բազմաթիւ լրաբերներ՝ Վատիկանի շուրջը հաւաքուած՝ մահուան լուրին կը սպասէին։ Երկուշաբթի առտուն ժամը 10ին բժիշկները արագ այցելութիւն մը տուին Պապին եւ յետոյ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան։ Ժամը 11.55ին կարդինալները ստիպողաբար Վատիկան կանչուեցան, ինչ որ կը նշանակէր թէ Պապը վերջին կէտին հասած է։ Ընդհանուր շփոթութիւն մը կը տիրէր Պապական շրջանակներուն մէջ։ Ս. Պետրոսի հրապարակին վրայ կառքերը իրարու կը յաջորդէին. կարդինալները իրարու ետեւէ Վատիկան կը հասնէին։ Կէս օրին Պապին վիճակը ա՛լ աւելի ծանրանալով եւ հոգեվարքը մօտենալով, անմիջապէս Վատիկան կանչուեցաւ կարդինալ Վանութելլի, մեծ Ապաշխարահայրը, որ վայրկենապէս Պապին սենեակը մտաւ։ Միեւնոյն ժամանակ լուր տրուեցաւ բոլոր կարդինալներուն թէ Պապին վախճանը մօտ է։ Կէս օրին բոլոր կարդինալները դահլիճը հաւաքուած էին։ Ժամը երկուքին Տքդ. Մացոնի ստիպողաբար Վատիկան կանչուեցաւ, Պապին վերջին վայրկեաններուն քովը գտնուելու համար։ Ժամը 11ուկէսին Պապին հոգեվարքը սկսած էր։ Բոլոր կարդինալները կանչուելէն վերջը, հիւանդին սենեակը մտան՝ Պապական ապարանքին սպասաւորներուն հետ։ Կարդինալ Ս. Վանութելլի, պապական արարողապետի մը օգնութեամբ վերջին Թողութիւնը տուաւ։ Շատ յուզիչ էր այդ վայրկեանը։ Լէոն ԺԳ.ի անկողնին շուրջը կեցած էին Օրէլլիա, Ռամբոլլա, Տէլլա Վոլբէ և Վիվէս կարդինալները։ Ամէնքն ալ ծնրադրած էին, ինչպէս նաև Պապին եղբօրորդիները, և կը ջանային զսպել իրենց հեծեծանքները, չյուզելու համար Պապը, որուն խելքը գլուխն էր։ Լէոն ԺԳ. քանի մը խօսքեր ուղղեց կարդինալ Օրէլլիայի, անոր յանձնելով Հռոմի Եկեղեցիին հոգը։ Այդ միջոցին կարդինալներէն մէկը Պապին օրհնութիւնը խնդրեց։ Լէոն ԺԳ. օրհնեց և ըսաւ. «Վերջին մնաք բարով թող ըլլայ ասիկա»։

Պապը յետոյ մեծ ճիգ մը ընելով սեղմեց կարդինալներուն ձեռքը, ուրկէ վերջը քիչ մը ինքզինքը գտաւ, դեղերու միջոցաւ։

⁂ Կիրակի առտու կանուխ կարդինալ Ռամբոլլա հեռագրեց բոլոր պապական նուիրակներուն թէ Պապը մեռնելու վրայ է։ Բժիշկները ամէն յոյս կորսնցուցած էին։ Պապին նախասենեակը լեցուած էր կարդինալներով և դեսպաններով։ Հակառակ տէբրանական օր մը ըլլալուն, Վատիկանի օրկանը մասնաւոր տպագրութիւն մը հանեց, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ Պապը մեռնելու վտանգին մէջ է, իր ուժերուն հետզհետէ տկարանալուն հետեւանքով։ Գիշերը աւելի ծանրացած էր վիճակը և Լէոն ԺԳ. չէր կրցած քնանալ։ Կիրակի իրիկուն Պապը իր բոլոր գիտակցութիւնը կորսնցուց և խորունկ թմրութեան մէջ ինկաւ։ Բժիշկները կ'ըսէին թէ մինչեւ արշալոյս հազիւ կ'ապրի։ Լէոն ԺԳ. պահ մը զառանցանքի մէջ իյնալով, երեք լեզուէ—ֆրանսերէն, իտալերէն և լատիներէն— ճառ մը խօսիլ սկսաւ Պավիերացի ուխտաւորներու հասցէին։ Իտալերէն սա նախադասութիւնով փակուեցաւ ճառը. «Սօնօ թուռթի քօնթէնթի»=«Ամէնքս ալ երջանիկ ենք»։

Իրիկունը կարդինալ մը Պապին սենեակը մտնելով աղօթքներ կարդաց և նշխարներ ներկայացուց, Լէոն ԺԳ.ի որ համբուրեց զանոնք, քանի մը աղօթքներ ըսաւ և մեծ դժուարութեամբ խաչակնքեց։

* * *

ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Փակաժողովին պայմանները.—Հռոմէն շաբաթ օրուան թուով կը հեռագրեն թէ, տարածուած զրոյցներուն հակառակ, բացայայտ է որ գումարուելիք Փակաժողովին պայմանները խիստ պիտի ըլլան, գոնէ նախկին Փակաժողովներուն չափ։ Նոյնչափ բացայայտ է որ ներկայ Փակաժողովին աշխատութեան մեթոտները և ձեւակերպութիւնները չպիտի փոփոխուին, որովհետեւ այս մասին ո և է փոփոխութեան կուսակից չէ կարդինալներու ժողովը։ Փակաժողովի գործողութիւններուն մասին, նոյն ժողովին գումարուելէն առաջ թէ ետքը, կատարեալ լռութիւն պահելու համար կարդինալներու ըրած երդումը բաւական չի նկատուիր քուէարկութեան գաղտնապահութիւնը երաշխաւորելու համար։ Ասոր համար կարգ մը միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Միւս կողմէ հարկ կը տեսնուի որ կարդինալները կարենան միասին խորհրդակցիլ, կարծիքներ փոխանակել հանդարտիկ ապահով տեղ մը, ինչ որ անկարելի պիտի ըլլայ, եթէ չարգիլուի դուրսի հետ ամէն հաղորդակցութիւն։ Հետեւաբար այնպէս կը կարծուի որ Փակաժողովը պիտի գումարուի Նոր պայմաններու մէջ, ազատօրէն։ Նոյն իսկ աւելի ապահովութիւն գոյանալու համար պիտի վերցուին Վատիկանի հեռագրական և հեռաձայնի բոլոր գործիքները։ Արդէն հրահանգ տրուած է Վատիկանի պաշտօնեաներուն՝ պարպել իրենց սենեակները։ Այս տնօրինութիւնները, ինչպէս նաեւ կարգ մը աշխատութիւններու կատարուիլը, կը ցուցնեն թէ յառաջիկայ Փակաժողովն ալ ճիշդ 1878ի Փակաժողովին պայմաններուն մէջ տեղի պիտի ունենայ։

⁂ Վատիկանի գլխաւոր պահնորդներէն մէկը, կարգապահական առանձին ատեանի մը առջեւ հանուելով, 46 օր արգելափակ ըլլալու դատապարտուեր է, լրագրողի մը տեղեկութիւններ հաղորդած ըլլալուն համար։

Պայքարը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ.—Հռոմէն կը հեռագրեն Նիւ-Եորք-Հէրըլտի.—«Նոր Պապին ընտրութիւնը առիթ եղած է բուռն պայքարի մը՝ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Իտալիա եւ Սպանիա կորսնցուցած են իրենց ազդեցութիւնը՝ յառաջիկայ Փակաժողովին վրայ։ Աւստրիա Վիլհելմ Բ.ի քաղաքականութեան կը հետեւի։ Ֆրանսա եւ Գերմանիա միայն մեծ շահ մը ունին յառաջիկայ ընտրութեան մէջ։ Պապ մը, երբ Պիոս Թ.ի քաղաքականութիւնը բանէ Գերմանիոյ հանդէպ, և դէմ առ դէմ հանէ գերման կաթոլիկները եւ գերման կառավարութիւնը, Բայլսմարկի կաթոլիկ կուսակցութիւնը կազմակերպելով, եւ դադրեցնելով հպատակութիւնը իրարու յաջորդող վարչապետներուն, այսպիսի Պապ մը մեծ հակառակորդ մը պիտի ըլլար Գերմանիոյ կայս. քաղաքականութեան։ Նմանապէս Պապ մը, որ մէկդի կը թողու Լէոն ԺԳ.ի քաղաքականութիւնը, եւ Ֆրանսայի Միաբանութեանց օրէնքին պատասխանելու համար, կը յորդորէ ընդդիմանալ Ֆրանսայի արդի Վարչութեան, այնպիսին պիտի հրահրէր ներքին վէճերն ու երկպառակութիւնները, եւ պիտի նուաղեցնէր Ֆրանսայի վարկը արտասահմանի մէջ։ Ֆրանսայի ընտրելին կարդինալ Ռամբոլլան է, որուն ընտրութեան համար ամէն ջանք կ'ընէ Պ. Նիզառ։ Կարդինալ Մաթիէօ ալ կ'աշխատի այս ընտրութեան. այս կարդինալը Վատիկանի մօտ Ֆրանսայի բուն դեսպանը կը կոչուի Հռոմի մէջ։ Մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէ։ Վատիկանի մէջ կը մնայ ամբողջ օրը մինչեւ կէս գիշեր։ Իր բնակարանին մէջ կ'ընդունի ներկայացող բոլոր լրագիրները, կը սրբագրէ անոնց յօդուածները, ուրիշ յօդուածներու նիւթեր կուտայ, եւ պայքար մը կը մղէ կարդինալ Վանութելլիի դէմ։ Այս վերջին ընտրութեան ոյժ կուտայ Գերման դեսպանատունը, եւ Բրուսիական դեսպան Պարոն ֆոն Ռօթէնհան նոյն ինքն կը վարէ ընտրական պայքարը անոր ի նպաստ։ Գերման դեսպանատունէն բխած են կարդինալ Ռամբոլլայի դէմ գերման եւ աւստրիական թերթերու մէջ եղած հրատարակութիւնները։ Շատ հաւանական է որ Աւստրիա՝ Գերմանիային միանալով՝ իր վեթոյի իրաւունքը գործածէ կարդինալ Ռամբոլլայի ընտրութեան դէմ։ Բայց չի յուսացուիր որ ատիկայ մեծ հետեւանք մը ունենայ, որովհետեւ կարդինալներու ժողովին անդամները չեն ճանչնար այս իրաւունքը։ Կարդինալ Կիպպընս՝ Վանութելլիի պիտի տայ իր քուէն։ Վանութելլի հեռագրած է անոր՝ փութացնել իր Հռոմ ժամանումը։ Երբ կարդինալ Մաթիէօ Վատիկանի մէջ իմացաւ թէ ո՞վ էր հեռագրին հեղինակը, ազդուօրէն այպանեց կարդինալ Կիպպընսը՝ Պապին մահուանէն առաջ ճամբայ ելած ըլլալուն համար։ Վանութելլի գերման եւ աւստրիացի կարդինալներու քուէն միայն պիտի ստանայ, համագումար ութ քուէ, որովհետեւ իտալացիները՝ կուսակից Պապութեան և Քուիրինալին միջեւ մղուած պայքարին շարունակութեան, քուէ չպիտի տան Վանութելլիի, որուն համար կ'ըսեն թէ տրամադիր է մերձեցում մը յառաջ բերելու Վատիկանի և Իտալիոյ կառավարութեան միջեւ։»

⁂ Վիեննայէն իրազեկ աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը, Պապին հիւանդութեան սկզբնաւորութենէն ի վեր, երբէք միտքէ անցուցած չէ ի գործ դնել իր վեթոյի իրաւունքը։ Ծանուցած է միայն Աւստրո-Հունգարացի կարդինալներուն, թէ իր բաղձանքն է որ Լէոն ԺԳ.ի յաջորդ ընտրուի կարդինալներէն ամէնէն աւելի իրաւախոհութեան կուսակից եղողը. այնպիսի մէկը մանաւանդ, որ աւելի կրօնական խնդիրներով զբաղի քան թէ քաղաքականութեամբ։

=o=

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական աշխարհին մէջ օրուան ամէնէն կարեւոր դէպքն է խումբ մը Ֆրանսացի երեսփոխաններու և ծերակուտականներու Լոնտոն այցելութիւնը։ Ութսուն Ֆրանսացի երեսփոխաններ և ծերակուտականներ, որոնց մէջ ամէն կուսակցութենէ մարդ կը գտնուի,—պահպանողական, հանրապետական, ընկերվարական, չափաւոր ազատական— այս միջոցին հիւր են Անգլիոյ խորհրդարանին, որուն անդամներուն հետ բանակցութիւններ և խորհրդակցութիւններ պիտի կատարեն, երկու ազգերուն միջեւ տեւական համաձայնութիւն մը և իրաւարարական դաշնագիր մը կնքելու նպատակով։

Իրաւարարական այս խմբակին պետը, Պ. տ'Էթուռնէլ տը Քոնսդան, մասնաւոր տեսակցութեան մը մէջ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրեր է, որոնք շատ լաւ կը բացատրեն եղած այցելութեան նպատակը։

«Մենք, ըսեր է Պ. տ'Էթուռնէլ, կ'ուզենք օգուտ քաղել Էտուըրտ Թագաւորին Բարիզ և նախագահ Լուպէի Լոնտոն այցելութեան շնորհիւ յառաջ եկած նպաստաւոր կացութենէն, երկու երկիրներուն միջեւ տեւական բան մը հաստատելու համար, ինչպէս կը փափաքին Էտուըրտ Թագաւորը Պ. Լուպէ և երկու երկիրները։ Պիտի չթողունք որ այս տեսակ առիթ մը փախչի, և կը հաւատանք թէ տեւական խաղաղութիւն մը կարելի չէ ապահովել, առանց իրաւարարութեան։ Հետեւաբար կ'ուզեմ խնդիրը Անգլիոյ խորհրդարանին առջեւ հանել, ոչ թէ ընդհանուր կերպով, այլ մասնաւորապէս յիշելով Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գտնուող այն դժուարութիւնները, որոնք կրնան հարթուիլ իրաւարարութեամբ։

«Իրաւարարութիւնը դարման մը չէ ամէն հիւանդութեան համար, ինչպէս կը կարծեն շատեր։ Ոչ մէկ ողջամիտ մարդ մտքէն պիտի անցընէր իրաւարարութեան ենթարկելու այն բոլոր վէճերը որոնք ծագած են կամ կրնան ծագիլ երկու երկիրներուն միջեւ։ Բայց դէպի յառաջ մեծ քայլ մը առնուած չէ՞ պիտի ըլլար, եթէ համաձայնութիւն գոյանար որ այս վէճերը Լա Հէյի իրաւարական ատեանին յանձնուէին երբ կարելի ըլլար։ Կարգ մը խնդիրներ կան զորս կարելի չէ իրաւարարութեան ենթարկել։ Այդ խնդիրները դիւանագիտութիւնը միայն կրնայ լուծել, երբ առիթն ալ նպաստաւոր ըլլայ»։

Իրաւարարական խմբակին կողմէ մասնաւորապէս քննուելիք խնդիրներէն մէկն է սպառազինութիւններու շարունակական յաւելումը, որ կը ցամքեցնէ եւրոպական երկիրներու հարստութեան աղբիւրը։ Պ. տ'Էթուռնէլ տը Քոնսդան կը նշմարէ թէ պէտք է վերջ տալ այս վիճակին, ինչպէս շատ ձեռնհասօրէն կը բացատրէ նաեւ «Լիոնքէ» իր այսօրուան խմբագրականին մէջ։

«Ես համոզուած եմ թէ, կ'ըսէ իրաւարարութեան մեծանուն ջատագովը, մենք Եւրոպայի մէջ չենք կրնար անսահման կերպով շարունակ աւելցնել սպառազինութիւնները։ Եւրոպա պէտք է զգուշէ իր ծախքերը որպէսզի կարենայ դէմ դնել վաղուան իրական պատերազմին, որ տնտեսական պատերազմը պիտի ըլլայ։ Ցամաքօրէն միմիայն զինուորական պատերազմի համար պատրաստուիլ շարունակելը տնտեսական պատերազմին մէջ ապահով պարտութիւն հրաւիրել կը նշանակէ։ Այս խնդրին լուծումը զէնքընկէցութիւնը չէ, որովհետեւ կարելի չէ յուսալ որ ոեւէ տէրութիւն յօժարակամ տկարացնէ ինքզինքը. բայց երբ իրաւարարութիւնը ընդունուի, սպառազինութիւնն ալ բնականաբար և ինքնիրեն պիտի նուազի։ Բայց հարկ է ամէն բանէ առաջ իրաւարարութիւնը ուսումնասիրելով սկսիլ։ Ես պատուական արդիւնքներ կը գուշակեմ մեր երկու երկիրներու խորհրդարանի անդամներուն գումարումէն։ Ատիկա կրնայ մեկնակէտը ըլլալ երկու խորհրդարաններուն միջեւ բոլորովին նոր յարաբերութիւններու և իրական աշխատակցութեան։»

—o—

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Թիֆլիսի Նահանգին ոստիկանապետը վերջերս իր շրջանակին մէջ գտնուող ոստիկանական քօմիսէրներուն շրջաբերական մը ղրկած է, որուն մէջ կ'ըսէ.—«Ապրիլ 19 և 20ին Քիշնէվի մէջ ծագած անկարգութեանց, և ասոր վերաբերեալ տարածուած զրոյցներուն վրայ, բազմաթիւ Հրեայ ընտանիքներ Քիշնէվէն մեկնած են, հաստատուելու համար Թիֆլիսի գաւառին գիւղերուն մէջ, ինչ որ հակառակ է 1882 Մայիսի օրէնքին։ Հետեւաբար, ատկէ առաջ գալիք անհաճոյ հետեւանքներուն առջեւ չառնելու համար, կը հրաւիրեմ ոստիկանական քօմիսէրները զսպողական ազդու միջոցներ ձեռք առնել, արտաքսելու համար Հրեաները այն տեղերէն, ուր իրաւունք չունին բնակելու։ Պէտք է աւելցնեմ որ եթէ ոստիկանական քօմիսէրները չգործադրեն այս հրամանները, պիտի պարտաւորիմ այդ բանը ծանուցանել կուսակալին»։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐԻ ՄԷՋ.—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ անթել հեռագրի կայան մը հաստատուած է Բորթ-Արթիւրի մէջ, «Ոսկի Լերան» վրայ, հեռագրական կանոնաւոր հաղորդակցութիւն հաստատելու նպատակաւ Բորթ-Արթիւրի եւ ռուսական այն մարտանաւերուն միջեւ, որոնք Բէչիլիի ծովածոցին մէջ կը գտնուին։

ԳԵՐԵՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.— Լոնտոնի մէջ անցեալ շաբթու պաշտօնական տեղեկագիր մը հրատարակուած է, Արեւելեան Ափրիկէի Անգլ. սեփականութեան մէջ գերեվարութիւնը ծաւալած ըլլալուն վրայ։ Այս տեղեկագրին մէջ կ'ըսուի թէ անուրանալի է որ գերեվարութիւնը գոյութիւն ունի Սէյիտիի եւ Թանալանտի մէջ, ուր բազմաթիւ գերիներ կան, թէեւ անոնց թիւը կը նուազի տարօրէն։ Այս նուազումը արդիւնքն է Զանզիպարի ցեղապետին այն հրամանագրին, որու համաձայն 1890 Օգոստոսէն ետքը ծնած գերիի զաւակները ազատ հռչակուած են։ Այս հրամանագրով ազատ կ'արձակուին նաեւ այն գերիները, որոնց տէրերը կը մեռնին առանց օրինաւոր ժառանգորդ ձգելու։ Պէտք է ըսել որ այդ կողմերու գերիները դէշ վարմունքի չեն ենթարկուիր. ընդհակառակն անոնց մասին եղած ոեւէ անգթութեան գործ կը պատժուի, եւ ենթակաները ազատ կ'արձակուին։

ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌ.—Բեւեռային արշաւախումբերը իրարու կը յաջորդեն։ Շուէտացի բեւեռախոյզ մը, Նորտէնշէօլտ, վերջերս Հարաւային բեւեռ ուղեւորած էր, բայց անցեալ Նոյեմբերէն ի վեր ո և է լուր չկայ իր մասին։ Կասկածներ կան թէ մի գուցէ կորսուած ըլլայ բեւեռային սառոյցներուն մէջ, ինչպէս տարաբաղդ Անտրէ եղաւ Հիւսիսային բեւեռին մէջ։ Նորտէնշէօլտը փնտռելու համար, ֆրանսական Թերթ մը՝ «Մաթէն»՝ արշաւախումբ մը կազմակերպած էր որ մօտերս ճամբայ պիտի ելլէ։ Հիմայ ալ շուէտական արշաւախումբ մը կազմակերպուած է միեւնոյն նպատակով։ Շուէտի կառավարութիւնը 200,000 ֆր.է աւելի գումար մը յատկացուցած է այդ նպատակին համար, հանրային հանգանակութենէ դուրս։ Արշաւախումբը ճամբայ պիտի ելլէ Օգոստ. 15ին։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 17

ՈՃԻՐԸ ԵՒ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲԻԷՌ ՄԱԷԼ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՊԱՏՐԱՆՔ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔ

3.

ՎԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐ

«Ես դարմանեցի զայն եւ այս պատճառաւ սերտ յարաբերութիւն ունեցայ իրեն հետ։

«Համակրելի մարդ մըն է, սրամիտ, շատ վեհանձն եւ կ'երեւայ թէ զիս շատ սիրած է։

«Անոր հիւանդանոց մնացած միջոցին, ամէն օր իր աղջիկը կուգար տեսնելու իր հայրը, եւ այսպէսով բարեկամութիւն հաստատեցինք մեր մէջ։»

«Ինչ կ'ուզէիք որ ըսէի աւելի..., Սիրողները միմիայն իրենց սէրը կը կրկնեն անդադար եւ հանապազ։

«Իմ բոլոր հոգիովս կը սիրեմ Կապրիէլ տ'Առանժան և կը հաւատամ կատարելապէս թէ փոխադարձաբար ան ալ զիս կը սիրէ։

«Իմ ամէնէն ջերմ փափաքս է զայն իմ կինս ընել, ձեր հաւանութեամբը, անմիջապէս որ բժիշկ ըլլամ ես, ըլլայ Նիս, ըլլայ Բարիզի մէջ։

«Արդ գիտէք որ յառաջիկայ ապրիլին պիտի աւարտեմ իմ ուսումս։ Թերեւս կէսը տուած եմ արդէն յաջողապէս»։

—Հըմ, մրմնջեց Հիւպէռ, փութկոտութիւն կը ցուցնէ կոր, կարելի եղածին չափ շուտ պէտք է որ յայտնեմ կարծիքս։ Հակառակ պարագային վտանգ կայ։

Նորէն, ձգեց իր ընթերցումը եւ վերսկսաւ պտտիլ սենեակին շուրջը։

—Կապրիէլ, Կապրիէլ է եղեր անունը այդ աղջկան, կամ՝ Կապի, եւ Լիւսիին կը նմանի եղեր։ Ճշմարիտ որ շատ տարօրինակ բան է աս։

«Վալէռի ալ Կապրիէլ կամ Կապի անունով աղջիկ մը ունէր, Լիւսիի անդրանիկ քոյրը զոր սակայն մահը առաւ տարաւ։

«Տարօրինակ մահ սակայն։ Երբեք չգտնուեցաւ խեղճ տղուն մարմինը։ Եւ ասիկա ամէնքը զարմացուց, որովհետեւ գետակին մէջ չգտնուեցաւ ծովամոյնին դիակը։

«Չգտնուեցաւ ո՛չ Վիէնի, ո՛չ ալ Լուառի գետակներուն մէջ։

Պէտք է սակայն համակերպիլ դժբախտ իրողութեան առջեւ, առանց ընդերկար ծանրանալու այն քմահաճոյքին վրայ, որով բաղդը անոր հագուստները այս ջուրերին մէջ նետած էր, և դիակը չգտնուեցաւ։

Եւ նորէն առաջուան տարակոյսներովը գրաւուելով, Հիւպէռ տը Բ... զգաց որ տատամսութեանց անդունդին մէջ կ'իյնար։ Անդունդ՝ զոր երկու չարաբաստիկ բառեր պիտի կրնային բանալ։

—Պա՛հ, աղաղակեց յետոյ ուժգնութեամբ, պիտի խենթենամ առանց անճմարտանման բաներու վրայ խորհելով։

«Անհաւատալի տատամսութը տարի է որ այս դէպքերը կատարուած լմնցած են, եւ անկէ ի վեր բան մը չէ եկած տակաւին հաստատելու մեր հետեւցուցած եզրակացութիւնները։

«Ի՜նչ բան, որ մենք ամէնքս ալ պատրանքի մը խաղալիքները եղեր ենք։

«Եթէ Կապրիէլ չէ մեռած բնաւ, պէտք էր ուրեմն որ յափշտակուած, գողցուած ըլլար իր բնատնիքէն։

«Բայց ի՜նչ կերպով գողցուած էր։ Ի՜նչ շահ կար տարիքով այնքան պզտիկ աղջիկ մը գողնալուն մէջ։»

Եւ չշարունակեց իր այս կերպ խորհողութիւնը։ Մէկէն ըրաւ այս մաշեցնող մտածումները։

—Տեսնենք, եզրակացուց յետոյ, այսօր Մալօն պիտի ցուցնէ մեզի իր անծանօթուհին, կամ աւելի ճիշդ իր «բարեկամուհին»։ Ցետոյ, խորհելէ ետքը պատասխան պիտի տամ իմ պարոն քեռորդւոյս։

Հիւպէռ տը Բայլառ ախորժալից ճաշ մը ըրաւ։ Ցետոյ, կէս օրէն ետքը ժամը երկուքին, կանչեց իր նախկին նաւաստը։

Մալօ իր նոր հագուստները հագած էր։

Վերէն վար իր արդուզարդը կատարեալ ըրած էր։

Ամէն ատեն պատահելիք գործ մը չէր իր պետին հետ պտոյտ ընել աշխարհիկ շրջանակներու մէջ։

Երկու մարդիկը դուրս ելան դանդաղ գնացքով մը, չուէին ճամբովը. Կառք ծառուղին գացին։

Հոնկէ անցան Մասէնայի հրապարակը, հասարակաց պարտէզը և տէ զ'Անկլէ ճեմելավայրը։

Բազմութիւն կար փողոցներուն մէջ, ամէն տեսակէ կառքեր, որոնց մէջ նստած էին սիրուն աշխարհիկ կիներ, զբօսաշրջիկներ ևն.։

Երկուքն ալ աչքերնին չորս բացած, չորս կողմերնին կը դիտէին, եւ անցորդներուն մէջ կը փնտռէին՝ ինչ որ կ'ուզէին գտնել։

Բայց ի զուր։

Ի զուր դիտեցին ամէն կողմ, ի զուր ա՛յնքան փնտռտեցին իրենց չորս կողմը,

«Զարմանալի կինը» եւ իր աղջիկը անտեսանելի կը մնային միշտ։

Քիչ քիչ ժամերը անցան, ինչպէս նաեւ անցորդներու շարքը։

Ժամը չորսին առեւները, օրը իրիկուն կ'ըլլար։

Հիւպէռ եւ իր ընկերը պարտէզ մտան, ուր նուագ ալ կար։

Պ. տը Բայլառ վճարեց իր եւ Մալօին մուտքի գինը։ Մալօ քիչ մը շփոթած կ'երեւար առանց ճոխ եւ շքեղ բազմութեան մէջ գտած ըլլալուն համար ինքզինքը։

Ամէն կողմ պտտելէ, ամէն կողմ շրջագայելէ ետքը, աւելի իրենց ժամանակը սպաննելով քան նուագ մտիկ ընելով, երկու մարդիկը գացին նստան անա՛նկ տեղ մը՝ ուրկէ կրնային դիտել բոլոր անցող դարձողները։

(Շարունակելի)

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ 1903

1321 ՏԵՐ.	ՕՐ ՅՈՒԼԻՍ 11	1903 ԼՏՑ.
Բնակիչ ապրիլ 29	ՈՒՐԲԱԹ, Ե. օր Պահոց Վարդավառի, Եփիմեայ կուսին:	Յուլիս 24
ԱԻՍՕՐ 1.47		ԱԻՍՕՐ 4.32

Մնունդ լուսնի ժամ 19, բ. 26

Հողմային եւ պարզ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1706 յուլիս 11ին Ցայսմաւուրքը առաջին անգամ կը սկսի տպագրուիլ Գրիգոր Մարզուանցւոյ տպարանին մէջ, Կ. Պոլիս:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵՒԱՆՑԻ Սարգիս Նիկողայոսեան Քրիստեանց և կինը Վառվառ, իրենց մահէն յետոյ զիրենք եկեղեցւոյ գաւթին մէջ թաղելու համար եկեղեցւոյն 3000 ռուբլի նուիրած ըլլալով, Ս. Կաթողիկոսը տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Ներսէս Արքեպսկ.ի ուղղած մէկ կոնդակով կ'ընդունի այդ պայմանը, և կը պատուիրէ ստանալ նուիրեալ գումարը:

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Սինոդը տեղեկանալով, որ իբրեւ Թէ Տ. Խաչիկ Վ.ի յանձնարարութեամբ, զանազան գաւառական քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ հանգանակութիւններ կը կատարուին Զմիւռնիոյ եկեղեցւոյ համար, առանց օրինական կարգով պաշտած Թոյլտուութիւն ստանալու, հեռագիրներով պատուիրեր է Ռուսաստանի Հայոց Թեմական առաջնորդներուն, դադրեցնել նպաստահաւաքութիւնը, գրաւել ժողվուած դրամները, գիրքերը, ցուցակները եւ ընկալագրերը, եւ ամէնը ղրկել Սինոդ, յայտնելով նաեւ Թէ որո՛ւ կարգադրութեամբ և Թոյլտուութեամբ և որոնց ձեռքով եւ ինչ եղանակով կը կատարուի հանգանակութիւնը:

ԲԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ կից գետնին վրայ կալուած մը շինելու համար 3000 ոսկիի նուիրատուութիւն մը եղած էր: Բերայի Թաղական Ցանձնաժողովին առաջարկուած էր 7000 ոսկի ալ աւելցնել այդ գումարին վրայ եւ 10,000 ոսկիով շէնք մը շինել, որուն գետնայարկը խանութներ ըլլան, միջին յարկերը տարբերուն եւ վերնայարկը կեդրոնական վարժարան, եթէ որոշուի տեղափոխութիւնը: Ցեղել Ցանձնաժողովը, որ արդէն բերանացի մերժած էր այդ առաջարկը, այս անգամ գրաւորապէս ալ նոյնը ըրած է, հաստատելով որ ծախսելիք 7000 ոսկիին տոկոսը չի կրնար հաւասարիլ բերելիք եկամուտին, երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի նոյն գետնին վրայ հիմայ գտնուած շէնքերէն առնուած վարձքին կորուստը, եւ նորոգութեան, տուրքի, ապահովագրի ծախքերը եւ պարապ մնալու պարբերական վնասը: Թաղաք. ժողովը ի մօտոյ նկատողութեան պիտի առնէ այդ տեղեկագիրը:

ԷՋՄԻԱԾՆԻ միաբաններէն Տ. Յովհաննէս եպսկ. Շիրակունի իր 10,000 ռուբլինոց մէկ կալուածը փոխանցեր է Մայր Աթոռին, պէտք եղած ձեւակերպութիւններով:

ՆՊԱՍՏԻՑ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ երեկ առաւօտ գումարուեցաւ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, եւ հետեւեալ որոշումները տուաւ.—1. Պէրպէրեան Ռէթէոս էֆ. ասկէ առաջ իր յօրինած «Առաջին գիրք գաղղիերէնէ ի հայերէն Թարգմանութեան» դասագրքին հրատարակութեան իրաւունքն ու ամբողջ հասոյթը նուիրած էր Նպաստից Սնտուկին. Այս դասագիրքը որ Ցանձնաժողովոյ որոշմամբ տպագրուած, և կարեւոր յաւելուածներ կատարուած էին հեղինակին կողմէ, որոշուեցաւ Պէրպէրեան գրատան միջոցաւ ի վաճառ հանել եւ գինը դիւրամատչելի ընծայելու համար զեղչուեցաւ 3 ղրուշի: 2. Բզիի վարժարանին հոգաբարձութեան խնդրանաց վրայ, հարկ դատուելով նպաստ մը ընձեռել, որոշուեցաւ Բզիի Վիճակին կարօտ դպրոցներու յատկացեալ 4 ոսկիի գումարէն 1 ու կէս ոսկին նոյն վարժարանաց յատկացնել. այս առթիւ որոշուեցաւ նաեւ նոյն վարժարանաց համար խնդրուած դասագրոց մէկ մասը ղրկել: 3. Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Խորէն Ծ.Վ. ծանուցանելով Թէ որբանոցին մէջ գտնուած չափահաս որբուհիներէն 11 աղջիկներ ամուսնացուցած էր, կը հաղորդէր անոնց ցուցակը: Ցանձնաժողովը գոհունակութեամբ լսեց այս կարգադրութիւնը, եւ որոշեց տեղեկութիւնները հաղորդել Աստրախանի որբախնամ մարմնոյն, որուն նպաստովը կը մատակարարուի այս որբանոցը: 4. Ջերմուկի դպրոցին կէս ոսկի ամսական նպաստ մը յատկացուեցաւ, քաջալերելու համար հոգաբարձութիւնը որ կը հետապնդէր մանկտին անուսում չթողուլ: 5. Զարոսանճագի որբանոցին քառամեայ շրջանը լրացած ըլլալով, որոշուեցաւ հոն գտնուած որբերը զետեղելու համար ուր որ անկ է, գումար մը յատկացնել, և առաջնորդ Տ. Կորիւն Վ.ի յանձնել գործադրութիւնը: 6. Պայազիտի որբանոցին փակումը որոշուած, և կարգադրուած էր հոն պատսպարուող 11 անչափահաս որբերը փոխադրել Կարնոյ որբանոցը իրենց ուսումը շարունակելու համար: Այս մասին Կարնոյ առաջնորդին հետ կատարուած բանակցութեանց համաձայն, որոշուեցաւ նոյն որբոց պատսպարման համար տարեկան 40 ոսկի նպաստ վճարել Կարնոյ որբանոցին: 7. Տիգրանակերտի որբանոցին Թոշակը Թէեւ դադրած էր պայմանաժամի լրման պատճառաւ, սակայն Հոգաբարձութիւնը տեղական միջոցներով կը շարունակէ պահել որբանոցի գոյութիւնը: Որոշուեցաւ քաջալերական գիր ուղղել նոյն Հոգաբարձութեան:

Կ'իմանանք Թէ Նպաստից Ցանձնաժողովը, Թրքախօս գաւառներու յատուկ ընթերցման դասագրքերու շարք մը պատրաստելու տրամադիր է:

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ առջի օրուան նիստին մէջ հետեւեալ անօրինութիւններն եղան: 1. Խորհուրդը կտակագրոց վաւերացմանը առթիւ իր ուշադրութեան առարկայ ըրաւ Թէ կտակագրոց ամէնքն ալ իրարմէ կը տարբերին Թէ՛ Թղթով և Թէ ձեւով, և որովհետեւ այդպիսի կարեւոր գրութիւններ ընդերկար պահուելու և գործածուելու սահմանուած են, Խորհուրդը պատշաճ դատեց որ կտակագրերը վայելուչ ձեւի մը վերածուին. և յետ այսորիկ առանց համար պէտք եղած Թուղթերը Պատրիարքարանի կողմէ պատրաստուելով ընտիր և տոկուն Թուղթով (papier parchemin), պէտք եղած առեն յանձնուին կտակակատարներու ի գործածութիւն: Հետեւաբար որոշեց այս առաջարկը ներկայել Ս. Պատրիարքին հաւանութեան: 2. Բաբերդի Առաջնորդարանէն հասած գրութեան մը վրայ, Խորհուրդը որոշեց յանձնարարել Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհուրդին, որ փութայ ղրկել ի Բաբերդ հանգուցեալ Պալըգեան Մհտի. Գալուստի կտակաւ նոյն եկեղեցւոյ անուամբ Խուլս գիւղի եկեղեցւոյն վճարելի կտակարաժինն ներկայ տարեկանը: 3. Ֆէրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը ըստ օրինի պատրաստած եւ մատուցած ըլլալով Թէ՛ իր նախորդաց եւ Թէ իր պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցին հաշիւները, սկսեալ 1899 Մայիս 15է ցվերջ Ցունիսի ներկայ տարւոյ: Խորհուրդը որոշեց կանոնական նախաքննութիւնը կատարելու համար յանձնել հաշիւները կեդր. համարակալին: 4. Խորհուրդը տեղեկանալով որ Պօյաճըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը՝ հակառակ եղած յանձնարարութեան՝ տակաւին չէ վճարած գիւղին գերեզմանատան որմերը շինող ճարտարապետ Ճերահեան էֆ.ի պահանջքը, որոշեց վերստին հրաւիրել նոյն Թաղ. Խորհուրդը, որ փութայ վճարել այդ գումարը եւ վերջ տալ խնդրոյն: 5. Պէօյիւքտէրէի Թաղական Խորհուրդը մատուցած ըլլալով եկեղեցիին քառամեայ մատակարարութեան հաշիւները, Խորհուրդը յանձնեց կեդր. համարակալին ի նախաքննութիւն: 6. Ազգ. զանազան հաստատութեանց պատկանեալ դրամներու, արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու պահպանութիւնը միակերպ դրութեան մը վերածելու մասին պատրաստուած կանոններուն ծրագիրը յառեն Խորհրդոյ նկատողութեան առնուելով մի քանի բարեփոխութեամբ ընդունուեցաւ վերջնապէս, եւ որոշուեցաւ մատուցանել Քաղ. Ժողովոյ: Խորհուրդը առանցմէ զատ զբաղեցաւ մասնաւորապէս գաւառական մուգաթայի տրոց վերաբերեալ խնդիրներով, ինչպէս նաեւ Պալաթու եկեղեցւոյ վաքֆէն մահլիւլ կալուածի մը խնդրով:

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԵՑԻ Նիկողայոս էֆ. Մամիկոնեան, որ երբեմն Էտիրնէի ազգ. վարժարաններու տնօրէն կամ կարգապահի պաշտօն վարած է և այժմ առեւտրական գործով կը զբաղի, նամակ մը գրելով Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան, ինքզինքը նոյն Հաստատութեան տնօրէնութեան համար ընտրելի ներկայացուցած է, ամսականի մասին հարկ եղած զիջողութիւնները ընելու պատրաստակամութիւն յայտնելով:

ՇՐՋԱՆԱԻԱՐՏԻՑ Քննիչ Ցանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը. բացի մէկէն՝ բոլոր անդամները ներկայ էին: Ցանձնաժողովը իրեն խորհրդակցութեան առարկայ ըրաւ քննութեանց յարակից կարգադրութիւնները, և ի մէջ այլոց որոշեց որ 1. Քննութիւնք անխափան որոշեալ ժամերուն սկսուին կատարուիլ, երկու մասնաճիւղերու առ նուազն երեքական անդամոց ներկայութեան: 2. Շրջանաւարտից հարցաքննութեանց համար գործածուելիք Թուղթերը բոլորն ալ կնքուած ըլլան Ուսումն. Խորհրդոյ կնիքով՝ արգիլուելով տարբեր Թուղթի գործածութիւնը: 3. Պարտականութեանց Թուղթերուն վրայ կեղծ Թիւեր դրուին Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ, աշակերտաց բուն Թիւը կամ անունը չճանչցուելու համար ի դէպ քննութեանց գնահատման: 4. Ցանձնաժողովոյ անդամներէն և Ուսումն. Խորհրդոյ ներկայացուցիչներէն դուրս ոեւէ անձի իրաւունք չտալ քննութեանց յատուկ սրահներուն մէջ ներկայ գտնուելու: 5. Իւրաքանչիւր քննութեան կատարումէն վերջը, նոյն քննութեանց Թուղթերը, ի դիւրութիւն և աշխատութեան բաժանման սկզբամբ արժան դատեց որ յանձնաժողովոյ անդամներէն 2-3 անձերու յանձնուին և անոնք հաւաքաբար կատարելով այդ քննութիւնը, յաջորդ շաբթուն յանձնեն քննութեան Թուղթերը: Հետեւաբար յանձնաժողովը քննութեանց առարկաներու բաժանումը կատարեց իր մէջ և որոշեց, ինչպէս արդէն կարգադրուած է, յառաջիկայ հինգշաբթիէն սկսիլ քննութեանց:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐ.— Պ. Առաքել Մատուրեանցի յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է Ցունիս 8ին Բարահունջ գիւղին մէջ: Շրջականներէն խուռն բազմութիւն մը եկեր է իր վերջին յարգանքը մատուցանելու: Դագաղը գերեզման իջեցուած առեն հանգուցեալին եղբօրորդին դամբանական մը խօսեր է, Թուելով Պ. Մատուրեանցի բարեմասնութիւնները և անԹիւ բարեգործութիւնները: Այս առԹիւ դամբանախօս պարոնը ըսեր է Թէ Պ. Մատուրեանց կանոնաւոր կտակ մը ձգած է, որով կը յանձնարարէ կտակակատարներուն՝ նախ վճարել իր բոլոր պարտքերը և մնացածներէն 1000 ռուբլի տալ Տաթեւի վանքին նորոգութեան համար, 1000 ռուբլի՝ Գորիս աւանի նորակառոյց եկեղեցիին, 2000 Բարահունջի եկեղեցիին, 25,000 ռուբլի Բարահունջ գիւղը ջուր բերելու համար, 30,000 նոյն գիւղին հասարակութեան, և 7200 ռուբլի Սանասարեան վարժարանին: Հանգուցեալին միակ եղբայրը, Պ. Միրզա յայտնեց Թէ ինք ալ իր կողմէ 5000 ռուբլի կ'աւելցնէ Բարահունջ գիւղը ջուր բերելու համար ձգուած գումարին վրայ:

ԵՐԶՆԿԱՑԻ առաջնորդ Տ. Դանիէլ Վրդ., որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, ընդունած է Կէտիկ-Փաշայի Թաղին առժամեայ քարոզչութիւնը, յառաջիկայ կիրակի ալ պիտի պատարագէ Թաղին եկեղեցին:

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ քարտուղարներէն Նշան էֆ. Փափազեան այս իրիկուն իր զաւկին՝ Տիկին Հանըմեանի հետ Կէլիպօլու կը մեկնի 15օրեայ արձակուրդով:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ գրպանի բառարան մը հրատարակած է Պ. Ս. Վարժապետեան: Գրեթէ 300 էջէ բաղկացող այս գրքոյկին մէջ ամփոփուած են անգլիերէն լեզուին բոլոր գործածական բառերը, իրենց համապատասխան հայերէններով: Գինն է 8 ղրշ.: Կը գտնուի Պալըգլը Հաուզ, Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի քով: Գրավաճառներուն 100ին 25 զեղչ:

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
23 Յուլիս 1903

Ֆրանս. % (3% Français)	97.37
Րէժի (Tab. Turcs)	393.
Գօնսոլիտ (R. Turque D.)	32.37
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128 25
Պանք Օթթ Banque Ott.)	589.
Թրանսվալ (Transwal)	113.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
(ԱՅՍ ԱՌԹՈՒԱՆ)

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Առողջապահական վարչութեան բժիշկ Նիքօլաթօ էֆ.ի, և Անգլ. «Մօրնինկ Բօսթ» լրագրոյ տնօրէն Պ. Ճէյմս Նիքօլսօնի:

Ա. Շէֆգաթի Պոլսոյ իտալական դեսպան Մարքի տը Մալասբինայի տիկնոջ:

—o—

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Խրիսթոֆորոս իշխանը, ինչպէս գրեցինք երէկ, առջի օր այցելութիւն տուաւ Ցունաց Պատրիարքարանը՝ ընկերակցութեամբ Պ. Կրիբարիսի եւ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի, ինչպէս նաեւ դեսպանատան պաշտօնատարներու: Պատրիարքարանի մուտքին իշխանը ընդունուեցաւ Պատր. Փոխանորդին, եկեղեցականներէ և Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն: Տ. Յոաքիմ Պատրիարքը որ Օսմ. պատուանշաններու հետ Ս. Փրկիչ պատուանշան մեծ խաչը կը կրէր, ընդունեց իշխանը սանդուխին գլուխէն, եւ բարի գալուստ մաղթեց անոր: Իշխանը ձեռքը համբուրեց Ս. Պատրիարքին որ իր կարգին անոր ճակատը համբուրեց, եւ առաջնորդեց զայն պատրիարքական դիւանը, ուր կը գտնուէին Սինոդի անդամները եւ ժողովի անդամները: Տ. Յոաքիմ Պատրիարք բանախօսութիւն մը արտասանեց, որով նախ երախտագիտութիւններ յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, եւ յետոյ յայտնեց այն ուրախութիւնը զոր կը զգայ Եկեղեցին, ընդունելով մատաղատի իշխանը, չատ զգածուած, շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Սրբազնութեան, որ ապա Թուրքերէն լեզուով խնդրեց Ահմէտ Ալի փաշայէն՝ իր երախտագիտութիւնը մատուցանել յոտս Կայս. Գահոյից: Ն. Սրբազնութիւնը ի յիշատակ այս այցելութեան, իշխանին նուիրեց Ս. Գէորգի պատկերը՝ ոսկի և արծաթ շրջանակի մը մէջ, ինչպէս նաեւ ուրիշ պատկերներ՝ Օլկա Թագուհիին և Սոֆի իշխանուհիին համար: Զովացուցիչներով մեծարուելէ ետքը, իշխանը մեկնեցաւ՝ համբուրելով աջը Ն. Սրբազնութեան, որ անոր ընկերացաւ մինչեւ սանդուղին գլուխը և խնդրեց անկէ՝ իր ողջոյնները հաղորդել իր մօրը՝ Օլկա Թագուհիին, մեծ մօրը և Վեհ. Զարին: Իշխանը յետոյ եկեղեցի իջաւ և աղօթեց: Ցետոյ, միւսնոյն պատիւներով իշխանը վերադարձաւ շոգենաւ, ուր չգացած Ահմէտ Ալի փաշայի ապարանքը հանդիպեցաւ և Թէյ առաւ: Նոյն օրը, իրիկուան Ցունաց Պատրիարքը Հելլէն դեսպանատունը գնաց և ի բացակայութեան իշխանին, իր քարտը ձգեց: Ժամը 5ուկէսին (կէս օրէն ետքը) Բարձր. Իշխանը, կանխաւ Մէճիտիյէ պատուանշանը կախած, Պ. Կրիբարիսի և Ահմէտ Ալի փաշային հետ, շոգենաւէն Թոփհանէի քարափը ելաւ նորէն և հոնկէ պալատական կառքերով Կայս. Պալատ գնաց: Մէկտեղ կը գտնուէին նաեւ դեսպանատան պաշտօնատարներ: Կայս. Պալատ մէջ, Բարձր. Իշխանը ընդունուեցաւ մեծ արարողապետ Իպրահիմ պէյի կողմէ, որ առաջնորդեց զայն Գահոյից Դահլիճը, ուր կը գտնուէր Վեհ. Սուլթանը: Իշխանը շնորհակալութիւններ յայտնեց՝ իրեն եղած ընդունելութեան համար: Նոյնպէս շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպան Պ. Կրիբարիս: Վեհ. Սուլթանը որպիսութիւնը հարցուց Ցունաստանի Թագաւորին եւ Թագուհիին, և բարեհաճեցաւ ծանուցանելու իշխանին Թէ՛ ձի մը կը նուիրէ իրեն: Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ նաեւ Գ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհել իշխանին խնամակալ Պ. Սթուքէրի: Ընդունելութեան ներկայ կը գտնուէին Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, մեծ արարողապետ Իպրահիմ պէյ, Պ. Պ. Կրիբարիս, Սթուքէր և Նաում: Ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ Մէրասիմ Քէօշկի մէջ: Ընդունելութենէն ետքը իշխանը այցելեց յախճապակիի Կայս. գործարանը և Կայս. ասպատանները: Ցետոյ «Ռէն Օլկա» շոգենաւը վերադարձաւ:

—Իշխանը երէկ առտու մեկնեցաւ: Մեկնումէն առաջ Պ. Կրիբարիս շոգենաւ գնաց, բարի երթ մաղթելու:

—Իշխանը Իզմիր հանդիպելուն, այցելեր է հելլենական հիւպատոսարանը, մետրապոլիտարանը, չուկան, եւն:

ԴԱՏԱՐԱՆԻ բոլոր նախագահները եւ անդամները, նորագոյն հրամանի մը համաձայն, ժամը 5ին իրենց պաշտօնին գլուխը պիտի գտնուին, և առ առաւելն ժամը 6ին պիտի սկսին դատերուն և գործերու ոեւէ յետաձգման տեղի չպիտի տան:

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ յատկացուած գումարներուն յետին մաս մը անգամ տարբեր նպատակի մը չգործածուիլը կայս. Իրատէով մէկ քանի անգամ զեկուցուելով, այդ մասին ալ պէտք եղած հրահանգներ տրուելուն հակառակ, Մալաթիոյ մուհասէպէճի Րէշիտ էֆ. 200000 ղրշ. եւ Աքսարայի մուհասէպէճի Համտի էֆ. 60,000 ղրշ. պատկանեալ պաշտօնատան չղրկելով, տեղւոյն մէջ ծախսած են: Իրատէ մը հրամայուած է դատաստանի ենթարկել յիշեալ պաշտօնեաները:

ՊԱՊԻՆ մահուան առթիւ, իտալական, սպանիական, պելճիական դեսպանները, ֆրանսական դեսպանատան խորհրդականը, աւստրիահունգարական հիւպատոսը եւ զատ դեսպանատանց վերաբերող բազմաթիւ անձինք պապական նուիրակի փոխանորդ Տ. Պորկոմանէրօյի այցելութիւն տալով, ցաւակցութիւն յայտնեցին:

ՀԵԼԼԵՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ սենեակին անդամները ընդհ. ժողովական ժողով պիտի գումարեն յառաջիկայ յուլիս 17/30ին, հելլէն հիւպատոսարանին մէջ, նախագահութեամբ դեսպան Պ. Կրիբարիսի:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ որ կը բաղկանայ Զարեհ էֆ. Տիլլէրէ, Նազիֆ Սուրուրի պէյէ, Միխալաքի էֆ.է և Իսհէմ պէյէ և որ պաշտօն ունի կանոնագիր մը պատրաստելու Թուրքիոյ մէջ գտնուող ապահովագրական անանուն ընկերութեանց գործառնութեանց մասին:

ՄՍԻՆ ԴԻՆԸ, որ, ինչպէս յայտնի է, մինչեւ հիմայ սուղ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, սկսած է իջնալ, Երզրումէն 3000ի չափ ոչխար հասած ըլլալով:

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ կը գրեն Թէ երկու ամիսէ ի վեր երաշտութիւն կը տիրէր Գոնեայի նահանգին մէջ, եւ Կեսարիա եւ Եոզղատ քաղաքները կը վնասուէին, բայց մայիս 26ին օգտաշատ անձրեւներ տեղացեր են, եւ անկէ ի վեր օդը միշտ զով եւ անձրեւոտ եղած է: Հետեւաբար, ցորենը, պտուղները, բանջարանոցները եւ այգիները լաւ վիճակի մէջ են: Գարիի բերքը սկսած է, որ լաւ է: Նմանապէս ցորենինը և վարսակինը:

ԵՐՈՒԱՆԴ ԷՖ. ՔԷՀՍԱԵԱՆ, Բաղաք. բժշկական վարժարանի այս տարուան յաջողակ շրջանաւարտներէն մէկը, անդամ կարգուած է Դամասկոս ղրկուելիք բժշկական յանձնաժողովին:

ՕՍՄ. ՋԱԽԵՏԱԽՈՒՄԲԻՆ կողմէ՝ այս գիշեր՝ Գատըգիւղի մէջ առաջին անգամ ըլլալով՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ:

—o—

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ

ՊԱՏՈՒՈՅ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒՄ.—Ղալաթիոյ սակարանին մէջ Գոնսոլիտի առուտուր ընող Ասատուր էֆ. Համամճեան՝ Գասըմ-փաշա, Հաճի Ահմէտ Թաղը բնակող Էլէնի անուն աղջիկ մը խաբելով՝ տեղ մը տարած և հոն անոր պատիւը բռնաբարած էր: Աղջիկը վերջերս ծննդաբերութիւն ալ ունեցած ըլլալով, Բերայի դատարանը դիմուած էր, ուր դատավարութեան մէջ Ասատուր Համամճեանի ընթացքը ոճիր նկատուելով, Թուղթերը յանձնուած են առ որ անկէ: (Մալիւմաթ)

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Տավուտ Փաշա բնակող Համայի հանգուցեալ կառավարիչ փաշային կինը Շազտիլ հանըմի ապարանքը առջի գիշեր Մուսլիհէտտին և Արիֆ անուն երկու անձեր մտնելով 25 ոսկի են. գողցեր են, բայց ձերբակալուելով խոստովանած են իրենց գողութիւնը:

ՋԵՂՉՈՒՄ.— Ասկէ առաջ գրած էինք Թէ Պոլսոյ Նամակատան դրոշմաԹուղԹի արկղէն 1700 ոսկիի զեղծում մը գործուած է: Դրոշմաթուղթի գլխաւոր պաշտօնեայ Ալի պէյ մօտ 7-8 ամիս առաջ բացակայած ըլլալով, արկղը կնքուած էր: Անցեալ օր Թղթատարական ընդհ. քննիչ Աթա պէյի նախագահութեան տակ կազմուած յանձնաժողով մը, ի ներկայութեան նաեւ Ալի պէյի երաշխաւոր Ճէվտաթ պէյի, արկղը բացաւ և հաշիւները տեսնուելով, 800,000 ղչ.ի դրոշմաթուղթի ստացագիր գտնուեցաւ: Ասոր փոխարէն սակայն 400000 ղչի դրոշմաթուղթ գտնուած է: Այսպարագային 300,000ի չափ ղչ.ի դրոշմաԹուղԹէն, որ կէս առ կէս կը նշանակէ, հասկցուած է Թէ 1700 ոսկիի զեղծում մը գործուած է: Քննութիւնները աւելի առաջ տարուելով, 30 ոսկիի զեղծում մը եւս երեւան ելած է որ ընդամենը 1730 ոսկի կ'ըլլայ: Վերագրուած 300,000 ղչ.էն զեղչելով այս 1730 ոսկիի գումարը, մնացեալը այլ և այլ մասնաճիւղերու տրուիլը յայտնող մուրհակներ երեւան ելած են: Այս քննութեան արդիւնքը հաղորդուած է առ որ անկ է:

ԻԶՄԻՐԷՆ կը հաղորդեն Թէ տեղատարափ անձրեւներ յուլիս 4ի առաւուն մեծ վնասներ հասցուցեր են այգիներուն՝ 100ին 40 համեմատութեամբ: Մուրասալիի շրջականները 150ի չափ Թըզենիներ արմատախիլ եղեր են:

ՊԵՑԲՈՋԻ մէջ Նատիրէ անուն կին մը հրաշէնով ծանրապէս վիրաւորեր է Իսրիս անուն մարդ մը՝ Թեւէն, որովհետեւ յիշեալը իրեն կը հետապնդէր շարունակ: Ոճրագործ կինը ձերբակալուած է:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 22 Յուլիս.— Պապին մարմինը իրիկունը Ս. Պետրոսի եկեղեցին փոխադրուեցաւ:

—Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնապէս զեկուցում առած չըլլալով Պապին մահուան մասին, սուգը վերջացած հռչակեց:

—Կը գուշակուի Թէ յառաջիկայ Քահանայապետական խիստ յուղումնալից պիտի ըլլայ:

ՄԱԴՐԻԴ.—Սպանիոյ եւ Լիզպոնայի արքունիքները 30 օր սուգ պիտի պահեն Պապին մահուան առթիւ:

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ զանազան կողմերը բազմաթիւ վաճառատուներ և Թատրոններ փակուեր են: Հակառակ տարածուած զրոյցներու, կը հերքուի այն լուրը Թէ Կարդինալներու ժողովին մէջ խնդիր եղած է Հռոմէն դուրս տեղ մը գումարել Քահանայաժողովը:

ՆԱՊՈԼԻ.—Վէզուվ հրաբուխը նորէն բորբոքեցաւ: Առատ լաւա մը դուրս կուտայ: Տնակ մը կործանեցաւ: Պայթումները աւելի սաստկացած են:

ՍԻՐԱԿՈՍԱ.—Գիշերը երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ.— Ֆրանսացի երեսփոխանները և ծերակուտականները այսօր ընդունուեցան Երեսփ. Ժողովին մէջ: Խանդավառ ընդունելութիւն մը եղաւ: Այս իրիկուն հացկերոյթ մը տրուեցաւ: Պ. տ'Էթուռնէլ ճառ մը խօսելով ջատագովեց իրաւարարութիւնը: (Տես Արտաքին Լուրերը: Ծ. Խ.):

—o—

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 յուլիս.— Անգլ. Թղթատարական վարչութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ Ռուս կառավարութեան հետ, սիպերիական երկաթուղիով փոխադրելու համար Ծայր. Արեւելքի Թղթատարը: Այն ծրարները որոնք Սուէզի ճամբով 34-35 օրէն կ'երթային, 24-25 օրէն պիտի երթան այս նոր ճամբով:

—Վաղը երկու միլիոնի գանձատոմսեր հրապարակ պիտի հանուին վեց ամսուան պայմանաժամով, փոխանակ անոնց՝ որոնց՝ պայմանաժամը կ'աւարտի ամսոյս 30ին:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		34.31
Ամենէն բարձր գինը		34.32
Երէկուան վար գինը		34.26
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	125.87½
Երէկուան բարձր գինը		126.87½
» վար »		125.37½
Քարափ	»	501.—
Էմիրպէյն Քրէտի Ֆօնսիէ	»	266.50
Լորիում	Ֆր.	83.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30
Պանք Նաս. Կրէտ.	Ֆր.	420.50
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	6.05
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	482.
Թրանսվաալ	Ֆր.	114.
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	ղչ.	108.03
Անգլիական ոսկի		109.34
Ֆրանսական ոսկի		87.14
Քրիմից		51.04
Բօլ		89.20
Ռուպլի Թղթադրամ		8.61
Լոնտոն 3 ամիս		110.12½
Բարիզ		22.78³/

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 22 Յուլիս	
Քրէտի Լիոնէ	1114.
Իտալ. Ռանթ	102.35
Օսմ. Մաքս	476
ՎԻԵՆՆԱ 22	
Ռում. Երկթ.	121.75
Օսմ. Րէժի	354.
ԼՈՆՏՈՆ, 22	
Անգլ. գօնս.	92.12
Օսմ. Գօնս. սէռի B.	60.75
» » » C.	33.87
» » » D.	31.63
Պանք Օթթօման	13.51
Զէք Բարիզի վրայ	25.32

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ

ԱԶԳ. Ռումէլիի երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 201րդ վիճակահանութիւնք պիտի կատարուի 1903 յուլիս 19 Օգոստ. 1ին ճիշդ կէս օրին, Օսմ. Հանրային Պարտքի կեդրոնատեղին, հրապարակաւ և Օսմ. Կայս. Պանքային մասնակցութեամբ:

Կ. Պոլիս 7/20 յուլիս 1903

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Սրբուհի Աղնաւուրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երեք Օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Մինասեան, Տիրան և Եդուարդ էֆէնտիք Պ. Մուրատեան: Նաեւ Պօղոս էֆ. Գըլըճեան մէկ Օսմ. ոսկի:

*

(Շար. երէկի Թիւէն և վերջ)

Մ. Այանեան էֆ. նուիրած է 34 տեսակ զանազան դեղօրայք եւ դեղագործական պիտոյք: Հանգուցեալ Գրիգոր էֆ. Փանոսեանի եւ իր պարագայից հոգւոյն համար նուիրուած է 47 քաշ միս եւ 100 քիլօ հաց: Տեառք Եավրուեան-Իւաճըլեան ըստ սովորութեան 11 ուքխա քաշ Թէյ: Բարեկէր ոմն 1 այծ և 1 ուլ: Օրիորդք Մայտա եւ Նուարդ Մարտիկ Եազըճեան 1 գառնուկ: Բարեկէր ոմն 1 գառնուկ: Տիկին Եղիսաբէթ Վարդերեան 20 զոյգ գուլպայ: Տիկին Մարիամ Յովհաննէսեան 20 զոյգ գուլպայ: Գարթալցի Բիւզանդ աղա 80 քաշ Թութ լուբիա: Ցակոբ էֆ. Ճէզ-

վէճեան Ս. Յակորայ եկեղեցւոյ 11 տր. բաժնուած ալեկ արծաթ գլուխ։ Երիգոր էֆ. Աճէմեան՝ 1 թաքէթ հանճապան Թուղթ։ Դեղագործ Մ. Բրպռլ 4 չիլ նամուս։ Բարեպաշտ ոմն 5 հատ սթարմայէթ մոմ։ Բարեսէր ոմն 1 կրօսա կոչիկի ներկ։ Կարնեցի Զարմայր էֆ. 200 սրամ ձէթ։

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութիւն կը յայտնէ հետեւեալ սոխրիչ արհեստաւորաց, որք իրենց բարի սովորութեան համաձայն յունիս ամսոյ մէջ ևս այցելելով հիւանդանոցս, անձնուիրաբար ածիլած են պատապարեալները.

Պալի Բալայէն՝ Արմենակ աղա, Պաղէչ Դաբուէն՝ Բէրոյեքեար Թօքճեան Սիմոն եւ Ցարութիւնեան Ներսէս աղայք, Գումգապուէն՝ Աղաճան աղա եւ Սամաթիայէն՝ Ցարութիւնեան Համբար եւ Հալէպլեան Համբար աղայք։

2 յուլիս 1903 (կնիք)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1903 ԱՊՐԻԼ 30Ի

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի
Ազատ արժեթուղթեր չգանձուած	5,500,000.—
Դրամարկղ Պոլսոյ մէջ	2,060,583.4
Դրամիկղ գաւառներու մէջ	662,411.6 4/3
Անգլ. ֆրանս. և Գերմ. արժեթ.	1,474,743.56
Ուրիշ արժեթուղթեր	2,458,042.38
Զանազան մուբհականեր	1,77 ,979.80
Եկամ. պաշտ. ընթգկ. հաշիւ	2,077,766.12
Ընթացիկ հաշիւներ	4,051,709.05
Պարտաքի եան. փոխարէն	4,274,023 66
Անշարժ կալուածք	282,905 81
Զանազանք	103,825.01
	Օսմ. ոսկի 24,718,474.46

ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի
Դրամագլուխ	11,000,000—
Պահեստամներ	1,264,372—
Վճարելի մասիհականեր	1,120,767.46
Պահեստի տրուած գրամ	1,347,345.86
Ընթացիկ հաշիւներ	8,407640 34
Վճարելի շահաբաժին	5385.05
Պահեստի գրամ	807163.94
Զանազանք	765899.81
	Օսմ. ոսկի 24718174.46

Այս ցուցակը վաւերական է

Վ.-դէր-Տէօրթեան Ընդ. Հաշուռ. Վ. Ընդ-Տէօրթեան
Ո. ՄԱԼԹԱՍ Օ. ՊՐԱՆ Ա. ՆԻԱՄ

* * *

ԱՋԴ.— Թէմպէքիի Բրիօրիթէ 4 առ հարիւր Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ՝ այդ թուղթերուն թիւ 9 կարօնները, որոնց պայմանաժամը ասարած է 1897 օգոստոսին, եթէ մինչեւ յուլիս 31/13 օգոստ. Օսմ. Պանքային ներկայացուին գանձուելու համար, ջնջուած պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 17 յուլիս 1903 4-2

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻՐ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ, 1903—1904

Վարժարանիս Իր. տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 1ին։ Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան Օգոստ. 28ին եւ 29ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին Սեպտեմբեր 1ին, երկուշաբթի օր։

Վարժարանս երկու տեսակ պայման ունի թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտներու ընդունելութեան համար։ Պէտք է վճարել (ամէն ծախք վարժարանիս վրայ) Ա. մինանուագ մուտք 3 օսմ. ոսկի, տարեթոշակ 20 օսմ. ոսկի, արձակուրդի տուրք 1 օսմ. ոսկի, և կամ Բ. առանց մուտքի, 12 օսմ. ոսկի տարեթոշակ եւ 1 ոսկի արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտներու ծնողք հոգան իրենց զաւակներու զգեստ, կօշիկ, կարկատանքի, դասագրքերու եւ դպրոցական ուրիշ պէտքերու, մանճակալի եւ անկողնոյ, ինչպէս նաեւ դեղօրէից ծախքը, իսկ վարժարանս տայ սնունդ, ուսում եւ հոգալուացքի, բժիշկի եւ բաղնիքի ծախքերը։ Յետկեայ թոշակառուները պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարանը, կամ կարին վարժարանիս Տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարի նոր ձրիավարժներ չպիտի ընդունուին. այդ մասին տեղւոյ ունենալիք ո՛եւ է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Կարին, 28 Յնս. 10—1

ՏԷՐՄՈՖԻԼ

Մինչեւ հիմա չէ հնարուած Տէրմոֆիլի պէս քոլքիսմ մը՝ որ մաղերը թափուելէ զերծ պահելու եւ անոնց մէջ գոյացած թեկերը չատ կարճ միջոցի մը մէջ անհետացնելու ճշմարիտ յատկութիւնն ունենայ։ Այս քոլքիսմը նաեւ բոլորովին կը ջնջէ մորթի անհանգըստութիւնը։ Մինչեւ հիմա եղած բոլոր փորձերուն տուած արդիւնքին յենլով, կրնամ պէտ կը յանձնարարենք այս քոլքիսմը՝— կը գտնուի Պազէճ Գատու՝ Պին Պիր Զեշմէ վաճառատունը՝ իւրաքանչիւր խալաք (խալանոց) եօթը ղրչ.ի։ Գաւառներէն յանձնարարուած թիւններ կ'ընդունուին՝ ութը ղրչ.ի փոխարէն։ 25—10

ՀԱՑՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 9ին, (Ն. Տ.), Հոկտեմբերի 1ին կը վերջանայ։ Դիւերթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը և միւս կէսը Յունուարի մէջ։ Դասնակի դասառնողները 3, իսկ երգեհօնի դաս առնողները 1 ու կէս ոսկի աւելի կը վճարեն։

Կէս տոմսակով Ատաբազար ուղեւորելու եւ ուրիշ դիւրութեանց համար՝ կարեւոր է որ վարժարանին դիւերթիկ աշակերտուհիները ինչպէս նաեւ յառաջիկայ տարեշրջանին նոյն վարժարանին աշակերտել փափաքող օրիորդները, իրենց անունները ղրկեն՝ և կամ անձամբ կամ իրենց պաշտպանին միջոցաւ ներկայանան՝ Մր. Ռ. Ռ. Փէթի, թիւ 5, Ամերիկեան Խան կ. Գալիս մինչեւ Սեպտ. 4, (Ն. Տ.)։

Վարժարանին յայտագիրը ուղղուելու ձրի կը ղրկուի։ Ուրիշ տեղեկութեանց համար գրել Տոքթ. Ս. էֆ. Գալալճեանի, Ատենապետ Խնամակալութեան, Ատաբազար։ 10—1

ՔՐԻՍՏԻ ԼԻՈՆԼԷ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1863Ի
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆԿ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

Գլխաւոր գործակալութիւնը.— Ղալաթիա կամուրջին գլուխը։

Բերայի մասնաճիւղ.— Մեծ-փողոց թիւ 333։

Պոլսոյ մասնաճիւղ.— Սուլթան Համամի, Ալահվէրտի Խան։

Գլխաւոր գործակալութիւնը և մասնաճիւղերը Պանքայի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործառնութիւններ կ'ընեն։

Ղալաթիոյ գործակալութիւնը ունի վարձու դրամարկղներ, որոնք տոկուն կրնան ու վարձքի չափաւորութեան տեսակէտով անմրցելի են։ Վարիչը տերերուն տրամադրութեան տակ դրած են Ղալաթիոյ և Բերայի դրասենեակներուն մէջ սրահներ։ Պոլսոյ մասնաճիւղը ապրանքի փոխարէն փոխառութիւններ կ'ընէ և իր գրաւ կ'ընդունի ապրանքներ, որոնք ի պահ կը դրուին առանց վարձքի Մերքէճիի մէջ ունեցած իր մասնաւոր միւերանոցին մէջ։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵԻ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի գլուխը, 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարմնքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և ամուսնութեանց օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Ամուսնեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ։ Կը գտնուին նաեւ ֆոնտան եւ ուրիշ տեսակ չաքարներու ձուլ մեներքները։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները չատ աժան են։ 104—103

Ս.Ս. Յակոբեան
մեծ վաճառատունէն
Կիրակասանիքնաց
Ֆաշակ Ապրտարեան
Ասպազատութեան
մէջ դարձ 2ր 20 ֆրանկէ մինչ
30-40 ֆրանկ արժող ապրանք
դրկելիքդ Ս. Յակոբեան վաճառատունէն դուր մի գնա
ճառագանդ դուր գիր գրէ
ինձ ամէն իրազեկ, ես ճշդապահ, ծոխ չունացաճութիւնէ
ընդհ. կիրակասանիքնաց
Ֆաշակ Ապրտարեան 12
Ցիւառատակի յանկարծա-
թիւնէ խոսի մասիհարդ
ուղղելու առնելդ ես
ինձ գիր գրելու։
Վերջն գիր։

ԱՆԱՏՕԼՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՀԱՍՈՑԹՆԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՅԱՐՅԱԿԸ
27 ՐԴ ՇԱԲԱԹ, 1903 ՅՈՒԼԻՍ 2ԷՆ 8
ՀԱՑՏԱՐԱԿ—ՓԱՐԱՏ—ԽՆԱՅԲԸՐԴԱԿ ԳԻՐՔ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻՒ 578 ՐԻԼՈՄԵԴՐ

Ռիլոմեդրի տարեկան հասոյթը

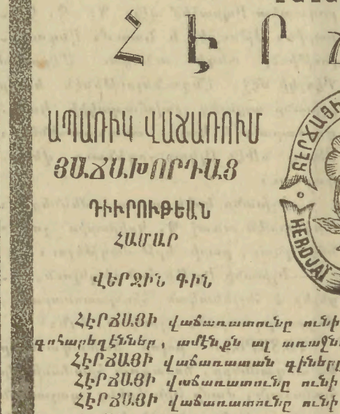
Փոխադրութիւն	Ներկայ չրջան Ֆրգ.	Նախորդ չրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յաւելում Ֆրանկ	Նուազում Ֆրանկ
Շաբթուան մէջ	10850 92	14551 31		3700 39
Նախորդ չաբաթներու	9110 17	13107 56		3997 39
Յունվար 1էն	9174 64	13161 04		3986 40

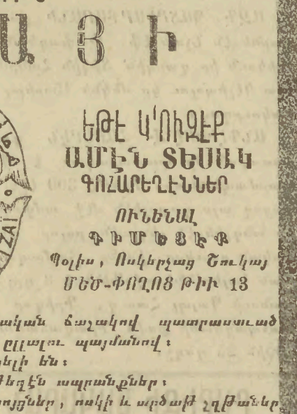
ՔՕՊՐՕՒԼՈՒ—ՓԱՐԱՏ—ԽՆԱՅԲԸՐԴԱԿ ԳԻՐՔ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻՒ 445 ՐԻԼՈՄԵԴՐ

Փոխադրութիւն	Ներկայ չրջան Ֆրգ.	Նախորդ չրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յաւելում Ֆրանկ	Նուազում Ֆրանկ
Շաբթուան մէջ	5870 13	7046 35		1176 22
Նախորդ չաբաթներու	5111 27	5974 58		863 31
Յունվար 1էն	5139 37	6014 27		874 90

ՄՄԵՐԻԳԱ ԷՄԹԱԼԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ ՄԱՂԱԶԱԼԱՐԸ

ԲՐԻԶԳԵԱՒ ԻՒԼ ՄԻՒԹՒՀԱՐԻՒԲ ԹՈՒՒՐՄԱՎԱՐ Վէ գայմար մարքնայարը

Կալվանիզլի չելիքէն մամուլ իչպու եէչ թուլումպալարը, հայվան վէ հասլօսա պուլսար մարքինալարնա սալա լիզումը օլմագսըզըն գէուլարտան սու իսրաճ իլմէմք իչին գայէճ ֆայտէլի վէ միւքէմմէլ մարքինալար պըլլար։ Ամէրիգանըն «Flint and Walling» գումբանիասը մէգթիւր եէչ թուլումպալարընըն էն այէա վէ գուվվէթլիսինի իմալ իլլէմէգտիր պրր։

Գայմագ մարքինալարը իսէ թեգէ սիւտին եաղընը վէ գայմաղընը թէֆրիք իլմէմք իչին փափէլի պիր ալէճ պրր։

Պալէսաէ կհօսթէրիէն մարքինալար Գայթատա Մահմուտիչէ ճատէսընտէ 57 նիւմէրօլը Թ. ՄՈԼՏՈՎԱԳ Վէ Շ-ԻՐԼԻՔԱԵՍԸՆԵՆ Ամէրիգա էմթաա գումբանիասը չիւպէնմէգ գայէճ Հվէվ ֆէյսմէլէ սաթըլմագտա սրրր։

Մէգըթիւր մադազատա չէնթէֆիւրէլէ սօն ալէճէ մի գիմագի օլան սաբան, օրագ վէ հարման մարքինալարը վէ էէվվէլքը զրահչէի միւքէմմէլէ պուլնմադը կիճի, բիւիճ մարքինալարը թէրէ եաղը չզգարմագ մարքինալարը, սիւա ատէճէլէրի, արը գօվանլարը, մէչվէ ատէճէլէրի վէ սաիրէ մէվճուտ արրր։ Քէզալիք Ամէրիգա մամուլաթընատա կազ մօթէօռլէրի, էչ թուլումպալարը, մաթնպա թագրմարը վէ պահճ էէվվէլքը (էդճիսէ Ամէրիգանըն մէչհուր վէ նէֆիս բրնճ կէաբենկ չիչէգ, մէչվէ վէ սէզգէճ թոխումպարը) ֆիրուխթ օլունուբ։ Պունլարտան պաչկա էչ եահսա սակը վէ օթոմբիմա ֆանդէզի լամպալար վէ ճէպ վէ սա օթոմբիմա սաաթլար մէվճուտ պուլնըգտը կիպի, սոլոն մօսթիւեալարընըն էնվանի նէֆիսէ վէ միւքէմմէլէսի տահի սրքարըլ իւզրէ Ամէրիգասան ճէչլգ իթթիհրիէպիլիր։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԷՐՃԱՅԻ
ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՅ
ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԳՈՒԱՐԵԼԷՆՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼ
ԳԻՄԾՑԻՔ
Պօլիս, Ոսկերչաց Շուկայ
Մեծ-Փողոց Թիւ 13

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ, ոսկի և արծաթ չղթաներ և արծաթեայ զանազաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում։

ԿԱՆԽԻԿ ԴՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ 100Ի 5 ԶԵՂՔ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն 100ին 10 զեղչով եւս կ'առնուին, իսկ ապառիկ գնողներուն համար 15 100ին զեղչով եւս կառնուին։

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԵՆԱՑ. ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ
ԿԱՑ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՏԱՏԵԱԼ Վ.ԻՆՆԱ, 1860Ի
Գրասենեակ Հաճօբոլօ Խան, Թիւ 52, 53, 54, 55, 56
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

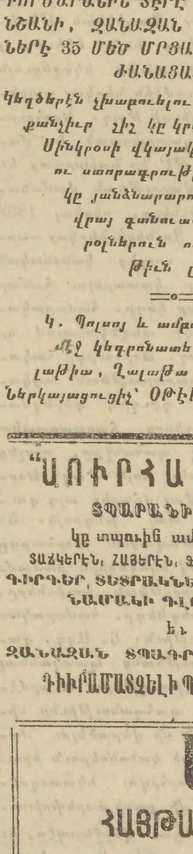
Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը. 35 տարեկան մէկը որ կուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քանդրինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրգ. պիտի վճարէ և պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրգ. հնդուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի, զոր օրինակ 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարները ԱՆՈՒՆԱՆԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ իր բոլոր[illegible]

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ
Յ. Ա. ԹԱՊԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՄՆԱԴԷՏ ԲԱՐԻՋԻ

Իր գործատեղին փոխադրած ըլլալով Բեյա, Մեծ-Փողոց, պօն-մարշէի դէմ 373 թիւ տունը Ամէն օր իրեն դիմողները կընդունի ժամը 4 էն 10 (Ը. Թ.)

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ Աշխատութիւնք ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱ Լ Ե Ի պայմանք ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ

Ս.Ի.Մ. ՄԷՔԱՋԱՒ
(ՄՈՒՆԱՍՏԱՆ)
ԲՈՒՂԱՅԻՆ ՁԱՇՈՒԱՅԻՆ

ԴՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՏԻՐՈՋ 9 ՀԱՍ ՊԱՏՈՒԱՆՇՆԱՆի, ԶԱՆԱԶԱՆ ՅՈՒՅԱՀԱՅՆԵՆԵՐէ 35 ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ է

Կեղծերէն չխաբուելու համար, իւրաքանչիւր չիշ կը կրէ քիմիագէա Պ. Սիկկրօսի վկայականը, կնիքն ու սաորագրութիւնը։ Արգ, կը յանձնարարուի չիչերու վրայ գանուած պանրոլներուն ուշադրութիւն ընել

=o=

Կ. Պոլսոյ և ամբողջ Թուրքիոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Ղալաթա Խան Թիւ 9։
Ներկայացուցիչ՝ ՕՀԱՆԻԱՆՈՍ ՍԱՀԱՆի

"ԱՌԻՒՀԱՆԴԱԿ„ի
ՏՈՒԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
կը տպուին ամէն տեսակ
ՏԱՀԿԵՐէՆ, ՀԱՅԵՐէՆ, ՖՐԱՆՍԵՐէՆ ԵԼՆ.
ԳԻՐՔԵՐ, ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ, ՄԱՆԱԶԱԴՆԵՐ
ՆԱՄԱԿԱՒ ԳԼՈՒԽՆԵՐ
եւ
ԶԱՆԱԶԱՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

ԼԱ ԿԱՐՏԻԷՆ

ՀՐԱՒԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
26 ԱՎԸՆԻ ՏՐ Լ'ՕԲԼԻԳ ԲԱՐԻՋ

Շատ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ տուներ, խանութներ, մերքանտիլներ, գործարաններ եւն. եւն., ինչպէս նաև անոնց մէջ գտնուած ապրանքները և կահոսիները՝ թէ՛ կ. Պոլսոյ և թէ՛ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Արագ եւ կանոնաւոր վճարումներ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ

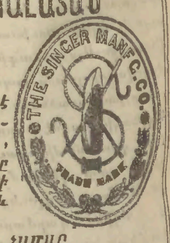
ԷՐՆԷՍԴ ԿԱՎԱՆԻ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, 67

Գոհացուցիչ քօմիսիօններ կը տրուին ծանօթ միջնորդներու։ Տնօրէնը գործակալներ կուզէ այն քաղաքներուն մէջ ուր ներկայացուցիչ չունի։ Լաւ յանձնարարագիրներ կը պահանջուին։ 52—43

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ճշդելու համար թէ գիշեր ատեն տպարանիս մէջ որչափ թերթ կը տպուի, որչափը կը սպառի, և յետոյ որչափ թիւ մեզի կը դարձուի, որչան ենք «Մուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը գրելով՝ Ուստի թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Մուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ առանց կնիքի ոեւէ օրինակ մը գտնուի, հանին զրկել ուղղակի թերթիս սնօրէնութեան և մէկ թիւի համար պիտի սասան մէկ ամսուան «Մուրհանդակ»։

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՒ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերուն տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօչկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 4000է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղրամ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՆԱՒԱՅԻՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ՝ Շիտակ Ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343|բիսին։
Շիտակ Ճամբայ, կալաթա Սէրայի դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ՝ Սինկէր խան Թիւնէլին եանէ։
Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ՝ Սուլթան Համամ Թիւ 2։
Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ Թիւ 13։
ՍԿԻՒՏԱՐ՝ Ջարչը Պօյու Թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց Թիւ 34։ կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը։

Կեդրոնէն էֆէնտիլօր համար վերի նշանն ունեցողութեան ընդունուած է։